

АЖААП АЛЫШКЫНГА ШАК-ҮЕНИ КАМНАП, ООҢ ТЕМПИЛЕРИН УЛАМ ДҮРГЕДЕДИЛИЦЕР!

БҮГҮ ЧУРТТАРЫҢ ПРОЛЕТАРИЯЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТІГ ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үлдээлеттинген

1961 ч.

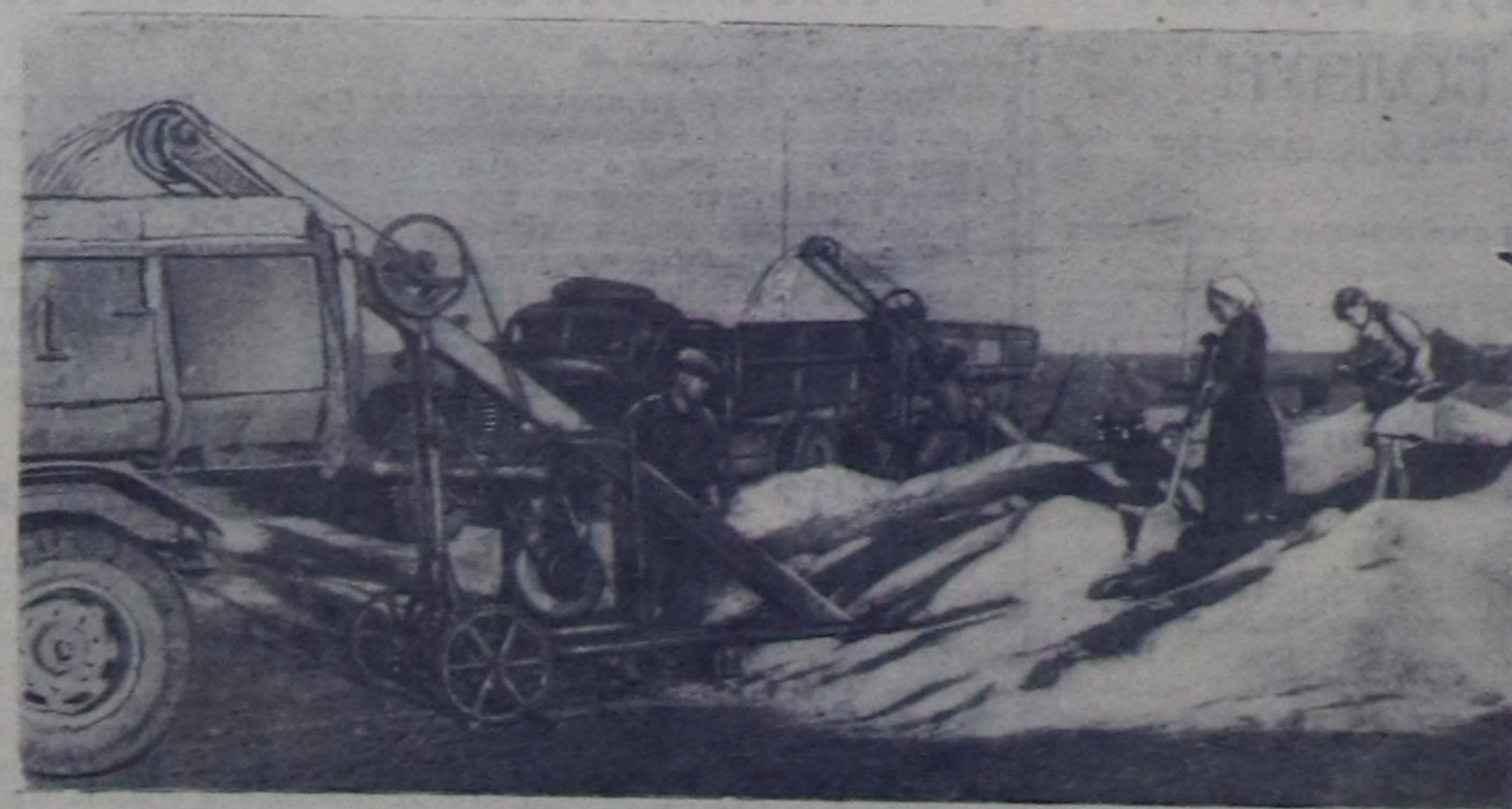
СЕНТЯБРЬ

14

ЧЕТВЕРГ

№ 218 (5008).

Өртөз 2 кап.

Кукурузачы звенода

«Сүт-Хал» совхозта бо чылын кукуруза өстүрүп алып ажалдап турар. Олардын дээрликте Оржак Кызыл-олдуу звеносу сааттырып турар.

Звенонун кезигүүнери кукуруза тэрмий устакта тарылга мурнуу чарында 1800 тонна «екти чөмүч» чидилге кылдыр талкан. Оон соонда кукурузаны 200 гектар шалге дөрбөлчүн-уланчак арга-биле таран.

Звенонун кезигүүнери О. Кувандай, М. Суглар, К. Оюмза, О. Чанчырма олар кукурузанын бок-үнүштерин каш удаа чулуп аштан. Тракторист М. Имир-оол одуруттар арасынын тэрмүүн «ДТ-28» трактор-биле ийн удаа үлдүрөп чыкчакан.

Кукурузачыларын чаксы, чайгы үеле үлдүргөн куш-ажылы халас барбан. Кукурузанын ногаан масса-сы бир гектардан 450 центнер чедип турар. Ол кукурузанын тракторист О. Чучунай, комбайнер О. Олак олар кестирип турар. Баштай кескен 765 тонна ногаан массаны сиктостан. Кукуруза сиктостар ажалда чалаачылар Хоолур-оол, Санчыл, сөөртүчүлөр Дадар-оол, Оюмза, Чечен-оол, Илгаар-оол болган өскөлөр-даа кымык ажалдап, бедик бугуруучуну чедип аш турар.

«Кызыл партизан» совхозтун ховуларында областкы көзө ажалдагы транспорттуну чалаачылары өшөр Т. Коалов, Н. Экт олар тараа сөөртүүнө боттарынын муракчы чоруу көргүзүп турарлар. Олар тарааны комбайндан шалче, шалдан Кызылдын сайгарыга баазамчыче үзүктөлүшкөн чокка сөөртүп чедип турарлар.

ЧУРУКТА: «Кызыл партизан» совхозтун № 4 хову бригаданын шаанда ол муракчы чалаачыларын машиналарына тарааны чүдүрүп турары.

Фотоу С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

Хоорайжылар тараа ажаап алышкынында

Тандын тараажылары бо күзүн Төрөн чуруттун шыгжамырында 3 миллион пуд тарааны бээр дөш демиселдин шитирилг үе-чаламынче кирген. Тараа дөш демиселдин мурнуу одуруунда тандычыларга Кызыл хоорайнын ажалчы чоннары улуг дузаны чедирип турар. Манай «Тилдеге» совхозтун № 5 хову бригаданында шитен турар даг экспедициянын коллективинин чалаачылары болган өске-даа кижилерин чижек кылдыр көргүзүп бөдү.

Шифчилер боттарынын эрестиг куш-ажылы-биле совхозтун ажалчыларынын оларга улуг идеянын баштайгы хүнөрдө-ле балыктап шыдааннар. Мында, бригаданын шаанчыче комбайндан сөөртүп келген

тарааны дүжүрүп турар шифчи чүдүрүчүлөр Аржаков, Сулукская, Шлагина, Абрамов, Воронин, Жернаков, Плякин олар өлкөгө иштинде 79 машинасын сөөртүп келген чыгыш, азы 316 тонна тарааны дүжүрүгөн.

Шифчилер чүлө комбайндан сөөртүп келген тарааны дүжүрүп турар өвөс, а Кызылдын сайгарыга баазамчыче тараа сөөртүп турар машиналарынын чыгыш база чүдүрүп турар. Устуде айтканын кире тарааны шалга дүжүрүшкөн, ол-ла хүн Тараан чуруттун шыгжамырыга утары-биле 175 тонна тарааны чүдүргөн Кызылдын сайгарыга баазамчыче балырышканнар.

Ул бригадала ажалдап турар даг экспедициянын шифчи чалаачылары Глебузов, Манрыкин, Колониди, Доможиков, Блинков, Золотухин олар ол ховуда тараа сөөртүп турар 18 комбайндан шалче тараа сөөртүп турарлар. Ол чалаачылар хүнүнү-не 10 километр кире ирак чөк 100 рейсти мавылаа кымыр, чок болза бир өлкөгө дүртүзүндө комбайндан 25—30 тонна тарааны шалга өкпек дүжүрөп нормалыг. Чалаачы бурүүзү хүнде 10 өвөс, а 22-23 рейсти кымыл, 50-60 тонна тарааны шалга өкпек дүжүрүп четтигип турар.

С. ЛОПСАН.

СОЦИАЛИСТИГ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРНИҢ КҮҮСЕЛДЕЗИНДЕН

Область чыл төнчүзүгө чедир ам-даа 41.676 центнер сүтүү, 62.237 центнер этти, 1.393 центнер дүктү күрүнөгө садар умжурлуг. Хүлээлгелерин күүсөдирине бугу күштү салымынлар! Мурнакчы ажал-агыларга деңкежилерчи!

МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ ПРОДУКЦИЯСЫНЫҢ САДЫП АЛЫШЫНЫҢ ЧЫЛ ПЛАНЫНЫҢ КҮҮСЕЛДЕЗИ (1961 чылдык сентябрь 10-га чедир хуу-биле)

	Саткан сүт	Саткан элт	Саткан дүк
Барыын-Хемчик	101,1	71,0	95,2
Кызыл хоорай	96,7	107,9	116,2
Бай-Тайга	95,5	70,0	90,1
Току	89,9	85,7	100,0
Эрэн	80,0	84,9	91,4
Өвүр	73,6	73,7	81,9
Танды	73,1	58,6	83,9
Чөөн-Хемчик	71,9	65,5	104,1
Тес-Хем	71,2	83,2	100,9
Улуг-Хем	67,1	57,4	83,9
Каз-Хем	65,7	49,3	82,8
Бий-Хем	65,1	59,8	82,6
Оң иштинде совхозтар:			
«Шекпээр»	100,2	65,0	89,1
«Бардык»	97,6	78,2	105,8
«Кызыл партизан»	85,3	52,6	76,8
«Сүт-Хал»	82,9	81,6	100,8
«Төди»	81,6	65,5	80,0
«Элегес»	75,9	70,2	109,3
«УТКА 25 чылы»	70,4	66,4	93,4
«Межегей»	69,5	43,8	55,3
«Найрал»	67,1	60,6	82,2
«Чыра-Бажы»	64,0	63,1	91,7
«Өөк»	60,3	83,9	93,5
«Улуг-Хая»	58,5	55,8	57,5
«Тилдеге»	56,7	73,6	104,5

Сентябрь 10-га чедир облустун күрүнөгө сүт садарынын планын 72,2 хуу, эттин — 65,4 хуу, дүктүн — 91,8 хуу; оң иштинде колхозтар: сүтүү — 73,1 хуу, элтти — 72,2 хуу, дүктү — 85 хуу; совхозтар: сүтүү — 71,4 хуу, элтти — 66,3 хуу, дүктү — 90,4 хуу күүсеткен.

Мал ажалынын продукциянын күрүнөгө садар талазы-биле хүлээлгелерин Бий-Хем, Каз-Хем, Улуг-Хем районнар багай күүсөдүп турар, ол ишкеш Танды, Чөөн-Хемчик районнар эвт садар талазы-биле хомудал турар. «Межегей», «Найрал», «Чыра-Бажы», «Өөк», «Улуг-Хая» совхозтар хүлээлгелерин күүсөдиринге боттарынын аргаларын четпес амылап, областын нинти көргүзүлгөрин соңгаар тырттып турар.

База бир чугула кампания

Ниятинин мал ажалын төгүдөрүнүн чугула негедени база бүгү төртүр малды, ылангыя хойлары чуугу үезинде тарып бооздарын практикага калбаа-биле негедери болур. Бөдүүн дүктү, өзөш продутлуг тава хойларынын дүктүгү кылдыр дүргөн уусажылар сорулганы салып турар бистин областа малды тарып бооздары өвөс жуур-дузалыг.

1960 чылда хойлары тарып бооздарына багай белеткененин хойларынын массалыг эдержилгезин август 15-ке чедир агаар турган, чүлө сентябрь 15-те агаар, а Бий-Хем, Тес-Хем, Эрэн, Току районнарын колхозтары тарып бооздарына сентябрь 20-ден соңгаар агаар. Тарып бооздалганы багай организастаанынын харазы-биле 1960 чылда Бий-Хем, Эрэн, Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик районнарын колхозтарынын, «Өөк», «Элегес», «Тилдеге» совхозтарынын төртүр хойларынын хей кезин кызыран. Областан ниятия-биле 123 муң баш хураганнар чедир алышкан.

Тарып бооздалга пунктуларына ажал бо чылын август 15-тен агаар сентябрь 15-ке чедир доостур жуурлуг турган. Колхозтар, совхозтар болган оларын удурткучуларынын, зоотехниктеринин хей кезин ол чугула сорулганы бугу ажалдагы арга-биле шитирилеп турар. Манай хамыктын мурнууда «Кызыл партизан» дуржулга-көргүчү ажал-агы хамаржыр. Ол ажал-агы тарып бооздалга пунктуларынын й-шаанда белеткеш, бо ажалды бедик организастыг байдалга эрттирген.

Ындыг база-даа чамдык ажалдагы хойлары тарып бооздарынын амга чедир үнелеп көрбөй, ону чорударына бугу барымдалаар чоруту болдуруп турар. Област хойлары тарып бооздарынын чүлө 9,1 хуу, оң иштинде колхозтар — 9,4 хуу, совхозтар — 8,6 хуу күүсеткен.

Бай-Тайга, Танды, Каз-Хем, Улуг-Хем районнарын колхозтарынын удурткучулары болган зоотехниктери хойлары тарып бооздарынын денди багай чорудуп турар. Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун Эрбек участога, «Тилдеге» совхоз, Улуг-Хемни «Улуг хура» колхозу болган өске-даа чамдык ажал-агылар төртүр кодан хойлары тарып бооздалга белеткеш, хураганнарын негедерин ангылап үнелеп база бугуруучу колхоздары чокка чедир хой-биле каш туруп турган. Мыйстыг база малды уксазын ажажыдырне, оон продуттууну бедидеринге инекти тарып бооздары улуг ужуур-дузалыг. Мындыг түбүгө бо ажал база багай организастыг

тынган. Инек тарып бооздарынын планын колхозтар 41,9 хуу, совхозтар — 28,7 хуу күүсеткен. Инек тарып бооздалганы «Өөк» совхозта, Бай-Тайга районда, Току районун колхозтарында кончуг багай чоруп турар.

Танды районун Сталин аттыг, «Совет Россия» колхозтарынын, «Тилдеге», «Межегей» совхозтарынын удурткучулары болган тускай эртемчилери хойлары тарып бооздарынын чүлө сентябрь 15-те агаар, апрель, май айларда хураганнар алып көөнү илередип, январь, февраль айларда шыдамжык, кадык-шымак хураганнар алырычте чүткүвейип турар. Ол канчан-даа шын өвөс. А ол-да Сталин аттыг колхозтун даргазы эш Рудин, зоотехник эш Сарыглар инектерин тарып бооздалга кызырай бээр чүлө деп бургу билигин илередип, ону практикага чорударынын көргүп турар. Ол ажал-агы эртен чылын инектерин база-ла тарып бооздалган. Мынганаш бо чылын төртүр 100 инекке онааштыр чүлө 26 бызаа алган, а бир инектен сүт саадызы чүлө 796 кг. Инектерин тарып бооздалган «Тилдеге» совхоз болган дуржулга станциясы 100 инекке онааштыр тус-тузунда 66—103 бызааларын алган болтай. Моон алгаш өвөгө, тарып бооздалганын ужуурдузаны аажок улуг. Бо ажалга чүлө колхозтарынын баштаар чердери болган совхозтарынын администрациясы, тускай эртемчилер өвөс, харын көзөнүн бүгү коммунистер, малчынар боттары иденпейип киржир жуурлуг.

Колхоз, совхоз бургу хойлары тарып бооздарынын планын облустуккомуну шитирип бугулар ызында күүсөдирин чедип алып керек. Чүлө бо негедени күүсеткеш январь, февраль айларда кадык-шымак, экинжиген хураганнар алдынар, хойларынын дүктүр продуттууну өстүрери дөш демиселдин чедипшия оон хамаржыр.

Мыйстыг база малды тарып бооздалганы чылын кайы-даа үезинде чорудуп болур. Ынчангал инектерин тарып бооздалгына чүлө тускай эртемчилерин, техниктерин өвөс, ол ишкеш сүт-бараан фермаларынын эргелектерин, салычлары, инек кадарчыларынын калбаа-биле кириштирер дерек.

Мал тарып бооздарынын планын күүсөдүп, бедик шымарыг ажалдамын дөш негедени телевидерин, шаңгал-макталды колхозтар баштаар чердери, совхозтарынын дирекциясы боттандырып чугула.

Партия организастылары болга тарып бооздалга ажалында четпестерин доп-доран узуткан, кижилер ортузунга организастыг ажалды чорудар күлээлтиг.

СОЦИАЛИСТИГ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРНИҢ КҮҮСЕЛГЕНЕР РАПОРТТАП ТУР

Чөөн-Хемчик районун көдөзө ажал-агынын ажал-ишчилери партиянын XXII съездизинге алдар кылдыр күрүнөгө дүк садарынын чыл планын 103 хуу күүсеткенин СЭКП обкомунга болгаш облуккомунга рапорттааш, сентябрь 25-ке чедир 10 тонна дүктү немей чедар хүлээлгени алган.

Барыын-Хемчик районун көдөзө ажал-агынын ажал-ишчилери күрүнөгө сүт садарынын планын хуусаа бетинде күүсеткенин ол ышкаш рапорттааш, чыл төнчүзүгө чедир 100 тонна сүттү күрүнөгө садарын хүлээлген.

Танды районун «Тилдеге» совхозунун коллектив күрүнөгө 29 тонна дүктү дүжааган болган ам сентябрь 20-нин бетинде бир тоннадан эвөш өвөс дүктү немей садарын хүлээлген.

ОБЛАСТА МАЛ ЧЕМНЕРИНИҢ БЕЛЕТКЕЛИНИ ЧОРУП ТУРАЫ

(1961 чылдын сентябрь 10-га чедир хуу-биле)

Районнарын колхозтары	Кескен сизен	Салган сизен
Бай-Тайга	76,5	30,6
Току	60,5	103,1
Кызыл хоорай	60,4	77,5
Улуг-Хем	53,5	27,3
Каз-Хем	43,4	81,8
Барыын-Хемчик	42,9	60,3
Өвүр	34,9	46,8
Танды	33,1	33,5
Чөөн-Хемчик	32,1	51,2
Бий-Хем	27,2	28,9
Тес-Хем	24,6	0,7
Эрэн	10,1	7,2
Совхозтар:		
«Бардык»	86,7	15,0
«Кызыл партизан»	80,8	73,4
«Элегес»	73,8	68,2
«Чыра-Бажы»	72,5	24,8
«Төди»	58,6	10,8
«Межегей»	58,0	66,7
«Өөк»	51,4	17,8
«Улуг-Хая»	48,8	27,9
«Шекпээр»	42,5	38,2
«Сүт-Хал»	42,1	82,3
«УТКА 25 чылы»	43,5	15,3
«Найрал»	35,6	30,1
«Тилдеге»	17,7	39,8
Сентябрь 10-га чедир область сизен белеткээр планын 39,2 хуу, сизен салыры — 38,7 хуу; оң иштинде колхозтар: сизенин — 33,7 хуу, сизосту — 39,5 хуу; совхозтар: сизенин — 51,7 хуу, сизосту — 37,8 хуу күүсеткен.		

КҮРҮНӨ ШЫГЖАМЫРЫНГА

КҮРҮНӨГӨ САТНАНЫ (пуд-биле)

Область	Сентябрь 11-де	Сентябрь 12-де
Область	127.000	147.000
Оң иштинде:		
Колхозтар	55.400	68.000
Совхозтар	71.600	79.000

ТАРАА БЕЛЕТКЕЛДЕРИНИҢ ХҮН ДЕМДЕГЕЛИ

Сентябрь 12-га чедир область 2 миллион 812 муң пуд тарааны күрүнөгө саткан. Танды районун Сталин аттыг колхозунун тараажылары күрүнөгө 1000 тонна тарааны немей садар хүлээлгенин 1203 тонна кылдыр күүсеткен.

Областын колхозтары болган совхозтары чүлө сентябрь 12-ниң хүнүнде 2.408 тонна тарааны күрүнө шыгжамырына кирген. Бо чылын күрүнөгө тараа садар талазы-биле социалистиг хүлээлгелерин күүсөдир дөш область чарыштын бирги черинде Танды болган Каз-Хем районнарын тараажылары мурнукуу хөвөө чоруп турар. Ол ийн район социалистиг хүлээлгелерин тус-тузунда 57,5—40,9 хуу күүсөдүп, эртен күнде Танды 1150 тонна, Каз-Хем — 399 тонна тарааны тараа хүлээп алып черлерге чедирген.

Областын совхозтарында Танды районун совхозтары күрүнөгө тараа садарынын темпелерин хүн бурду өстүрүп турар. «Кызыл партизан» совхоз социалистиг хүлээлгенин 80 хуу, «Тилдеге» — 79,2 хуу, «Межегей» — 71,8 хуу, ол ишкеш Чөөн-Хемчик районун «Сүт-Хал» совхозу тараа садар хүлээлгенин 55,6 хуу күүсеткен.

Чөөн-Хемчик районун ажал-ишчилери беш кондуктун баштайгы хүнөрдөн агаар тараа садарынын темпелерин элөөн өстүргөн болган сентябрь 12-ниң хүнүнде 269 тонна тарааны күрүнөгө саткан. Барыын-Хемчик район ол хүн 212 тонна тарааны күрүнө шыгжамырына кирген.

«Өөк», «УТКА 25 чылы», «Найрал», «Шекпээр», «Төди» совхозтар, дуржулга станциясы ажаап алышкын ажалдарын күдү темпелерин чорудуп, күрүнөгө тараа садар хүлээлгелерин багай күүсөдүп, областын нияти көргүзүүн соңгаар тырттып турар.

Бай-Тайга районун «Мурнакчы» колхозу болган «Төди» совхозу бо чылын бедик дүжүтү өстүргөн. Ол ажал-агылар ба бургузунден-не 20 центнер чедир тарааны ажаап аш турар. Сентябрь 10-га чедир район бургу тараанын 45,3 хуузуу, а «Төди» совхоз — 42,5-ле хуузуу келип алган.

Ам сыпта тараалар мырынай дүжүрүчүл бадалда, «Төди» совхозтун үшкү салбырында байдалды ап көргө, дүжүт ажаап алышкынын ол чангыс-ла Көп-Сөөк баажында чорудуп турар. Мында кестирген тарааларын ам-даа хей болуп турарын салбырын удурткучу эш Адыбай чуулап турган. Инчангага ул салбырда хамаржыр Сай-Аксенин, Кызыл-Дар үстүндө, Ийгылдакта база ийги салбырын Мургу-Тал, Хал-Бажы дөш өскө-даа участкаларында дыкка хей тараалар шалга-ла кагай берилген, ылангыя арбайынч черге ээлген баштары бичи-ле сырдыга безин бот-боттары дежиш, хаккылашкан улуг-дүктү тургулар.

Районда сөөлү үеге чедир кестирген бугу тараа культуруларынын байдалы үстүндө чижек-биле бир дөмөй, тодаргайларга шупту-ла кагган болган долап дүжүт турар. Даглар эртеринде хар долап гандыр-ла кестүп чыдар. Агаар бичи-ле баксыраа сыпта тараалар хар алдынче кирип болур чоруктан ажалчылар болган колхозчулар удуу-биле айымызын турарлар.

Дүжүт ажаап алышкынын оон жум темпал болуп турарынын кол чылдаганы болза бо чугула кампанияга районун партия, совет организастыларынын болган чамдык ажал-агы черлеринин четпес белеткененинде, ылангыя «Төди» совхозтун техниказынын чедипшия турарында болур. Ол совхозтун ийги салбырынын шаңнары тараа аргылаар машиналар-биле хандырттын.

«Төди» совхозтун Бай-Тал салбырынын шедеринде демик куш-ажылы улам калбарып турар. Лафеттиг дөрт жаткаларын кестирген ооралчак тавычаларын беш комбайн аргеттарын үзүктөл чокка бастырып турар. Ол ишкеш комбайндан шаңнарже тараа сөөрткөн автомашиналар база соксада чок шуужуп-ла турар.

Тракторист эш Хередиинин техникага мергежилдик, ак-сеткилдик күш-ажылын коллектив мактап

Х. КАРА-ООЛ.

Совет-индий кады кылган ДЫННАДЫГ

МОСКВА, сентябрь 11. (СЭТА). Совет Эвилелинин болган Индиянын чактары бижыг тайбынын хандылары боттарынын кол сорулганы деп совет-индий кады кылган дыннаддыг чуугаал турар. Улустар арасынын харылдааларында аймыкдыг эргиде болган төлөздө, амгы үеде ол сорулга улам чууга.

Германия-биле тайбынын керезин чарар дугайында айтырыг талазы-биле Совет чакзатын тургузун ССРЭ-нин Министрлер Чөвүдөленин Даргазы Н. С. Хрушев Индиянын Премьер-министри Джавахарлал Неру-биле беседга илереткен.

Ийн герман күрүнелерин амгы үеде туруп турар дээрин база туруп турар кымыгдарларын өскөртүп деп канды-даа орадымышкынын уржун аймыкдыг болур ийк дээрин Н. С. Хрушев-биле Дж. Неру чөпшөөрешкенер.

Бүгү-ле сонургалдыг чууртарын аразында чуугааламышкынын аразы-биле герман айтырыгын тайды шитирилээр чорукту тыварынын оң чуугаалын Индиянын Премьер-министри айткан. Чөпшөөрешкенин дүжүрүгөндө аялдуу чөпшөөрешкенин шенедерин талазы-биле Совет чакзаты бодалын Н. С. Хрушев тодардып айткан. Чөпшөөрешкенин бүгү-нияти болган бурун дүжүрүн шынныг болган ажалкыг контроль-биле боттандырынын амгы байдал кажалгынында-да артыс негеп турар дээр бодалын Н. С. Хрушев илередип, чөпшөөрешкенин дүжүрө талазы-биле тодаргай болган ажалкыг резолюцияны КНО-нун Кол Ассамблеясынын ам болур соосызынга хүлээп алып дээринге идеген турарын илереткен.

Ядролуг чөпшөөрешкенин чызыл-

дырыглары катеп чорудар деп шитирилер Совет Эвилелинин хүлөөп алып апарганын чылдаганынын Н. С. Хрушев таймыбрылаан. Барыын талакы күрүнөндө эидере чөпшөөрешкенин күшөөдирин

Хүлээлгелерни күүседире—СЭКП-ниң XXII съездизинге эң эки белек!

КАА-ХЕМЧИЛЕР 1 МИЛЛИОН 500 МУҢ ПУД ТАРААНЫ БЭЭР

БЕЛЭЭВИС БОЛЗУН

«ЛЕНИНЧИ ОРУК» КОЛХОЗТУҢ ДАРГАЗЫ В. В. САРАПУЛОВ-БИЛЕ БЕСЕДА.

Василий Васильевич, колхозта ажаап алышкынын манчаар чоруп турарын чугаллап көрүңер.

— СЭКП-ниң январь Пленумунуң төгүлүг шийтпирлеринге сорук кырган бистин колхозтун механизаторлары чаксы тарылганы кыска хуу-саада, бедик агротехникти; байдалга эрткирген. Оон түнелинде чаа дү-жүттүн түнели база багай эвес—гектардан-на 13 центнерден эвөөш авес тарааны ап тур бис. Инчаарга 60 чылын 2340 га тараа культура-ларын ажаап алыр ужурулу уус бис, сентябрь 12-ге чедир 1480 таны кестирген бис.

Күрүнеге тараа дужаалгазы кандыгылы?

— План буугаар 1300 тонна тараа дужаар турдувус. СЭКП-ниң XXII съездизинге күш-ажылчы белектиг ужуражыры-биле планга немей 200 тонна азы 1500 тонна тарааны дужаарын хүлээнген бис. Бүгүн-чү чедир 1140 тонна дужаадымыс. Транспорт чедишпейн баарынын ужурунда чамдык хүннерде бистин төп шанымыска күрүне шыгжамырын-че сөөртүр тараа саздап турган таварылгалар бар. Ол бистин частырым-ыс болган.

Кымнар эки амылдап турарыл?

— Ажаап алышкында эки амылдап турар кижилер-ле хей. Комбайнер Иван Никифоров, Алексей Бычков оларнын көргүзүп бедик-хүн бүрүдө бүдүн чартыктан өрү норманы күүседип турарлар. Кызылдин педагогика институтунда, областың калык камгалап өргөлениден келген шефчилериниң улуг дуса чедирип турарына четтирдис дивес арга-ыс чок.

Тараа дужаалгазын наман доозар силер?

— «Бистин партиямыстың ам болур съездизинге алдар кылдыр алган хүлээлгени күүседире — ол дөрге ужулушкун, келер үеке ужулуш-кунду» — деп Никита Сергеевич Хрущев чугаллаан болгай. Алган хү-лээлгени сентябрь 17-ге чедир күүседир бис, коммунизм тургузууш-кунунуң программазы — Совет Эвилелиниң Коммунист партиямынын Програмамын бадылаар СЭКП-ниң XXII съездизинге бистин белээвис ол.

Каа-Хем районун ажил-ишчилери Совет Эвилелиниң Коммунист партиязы-ның XXII съездизинге төлептиг ужура-жыр дээш дүжүт ажаап алышкынын кыска хуусаада доозуп, күрүнеге тараа дужаар талазы-биле хүлээлгезин күүсе-дир дээш хайнышкынын амылдап ту-рарлар.
Районун колхозтары сентябрь 11-ге чедир 9793 тонна тарааны күрүне шыгжа-

мырынга урганнар. Тараа дужаарына «Ленинчи орук», «Коммунизмче орук» болгаш «Октябрь 14 чылы» колхозтар эки көргүзүлгелиг болуп турарлар. Дүжүт ажаап алышкынын мурнакчыларнын саны хүн бүрү өзүп турар.
Сөөлүг хүннерде «Шынның» корреспон-дентизи Каа-Хемниң тараа шөдлеринге чораан. Оларнын ажил-херектеринин ду-гайын бо арында парлаан.

Хөглүг ырлар

Каа-Хем районун «Совет Тыва» колхозунун сүт-бараан фермазынын саанчылары мал чеминин белекте-линге идеялай киришпешан, бригадаларга барып, боттарың беле-леткеп алганы концертин ажил-иш-чилерге көргүзүп турарлар. Чокта чаа Чеди-Пашта хову бригаданыга концерттиг адалап чораанар. Саан-чыларын бот-тывынгыр уран чуул-балгунуң колхозта клуб өргөлөткөн эш К. Матпадак удуруп турар.
Он бир саанчы кыстардап тургу-сунган бот-тывынгыр уран чуул-балгуну бо уаада солтун өөннэрин көргүсөң.
Область Советиниң депутаты эш Натиг Саарбай баштаан Дармажаа Агармаа, А. Бурулбаа олар орус, ты-ва мрларын чедишкенин күүсе-дип, хову ажил-ишчилериниң мах-талын алганыр. Концерт доозулган соонда массалаг өөн болган.

В. БЫШТАН-ООЛ.

Каш дапкыр күш-биле

«ДТ-54» тракторнуң башкарыкчызы Иван Сухорослов-биле ажаап алышкын эгелзэн хүнден бээр амылдап келди-вис. Хүнде 15 га чер кестирер тургаш, 28—33 ганы кестирип турар бис. Сентябрьның 8-ке чедир 250 ганы тавычалай кес-тирдис.

Ажылага бедик көргүзүгү чедип алыр дээш эртен эрте-леп, кежээ орайга чедир амылдап, эртенги техниктиг көрүл-деде тракторнуң болгаш жатканың кол шимдикчилерин хы-нап, кошкай бээр хире ээршилерни дыңзыдып, үзээр үжүрлүг черлерин техниктиг негелде буугаар үзеп турар бис. Черле ынчаш механизатор кижжи техникага ынак, оон негелделерин хандырып, амыр-дыш чок амылдап болза чүлө ынчаарга эки түнелдиг болур.

Бистин чурттувустун камгаланыр күжүн быжыглаар тала-зы-биле СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвү-лелиниң ап чоруткан хемчелерин бугу совет кижилер-биле бир дөмөй сеткил ханышкын-биле деткип, коммунизмниң чаагай херээ улам чокшылгын дээш каш дапкыр күжө-нишкын-биле амылдап мен.

С. САЛЧАК, лафетчик.

ЭР-ХЕЙЛЕР

Сентябрьнын алдын күзүнүн бир кежээни. Саргалдын ол-ро чүгүндө экидиг кызыл отуштаар «Комму-низмче орук» колхозтун төп ша-нычы чарышкан чүве дег кээл-ле тур. Ол болза хову корабдынын бастырган тарааны сөөрткөн Кы-зылдын № 1 чүк АТК-зынын ша-лычы чоллаачылары болду. Ол ажил-агыл черинде эш Захаровтун удуруган коммунист күш-ажыл бригаданынын кежигүнери Николай Костенков биле Николай Добросо-кий оларнын комбайнлар сөөртүп экилген тарааны шефчилер дүжү-рүп турда, олар-биле хөрештивис.

Коммунист күш-ажылды кежигү-нү болганмыста багай амылдап каймы болур. Эш Добро-сокий биле мени комбайнерлер Му-рың болгаш Ильин оларнын басты-рган тарааны сөөртүрүп даан-дырган чүве. Мен ийн аргаттын тарааны сөөртүрүп четтирер апардым, а эжим колдууда Кызыл-че шурадып турар апарды. Кашан комбайнерлер эки дүжүттү черин тарааны ажаай бергенде ийилең өмөглөң-даа турар бис. Мен тараа дээш демиселге киргенимден бээр комбайнлар төп шаңга 100 тонна амык, төп шаңдан Кызылдың тараа сайгарар баазаныңче 259 тонна тарааны сөөрткен мен—деп, эш Кос-тенков чугаллады.

Че, Кола, Бөгүн комбайнерлер кино көөр, ажылын эрте доозар ыш-каш-тыр, Кызылче база бир баргаш келер бис бе. Тараа дужаалгазын-га ол-даа болза немелде болгай—деп, Добросокий чугаллады. Удатпаанда ол ийн найрадыг экишчилер ал-дын сара-да арыг кызыл-тасты чуду-рупшук, бурт-ла дидилер.

Бистин чоллаачыларымыс амылдап турда шынап-ла мактанчыг эрлер. Бистин долу амылдаарымыска бичин-да саалакчылар болдурулды-лар. Бистерин хүн бүрү амык нор-мамысты 180—200 амык хуу күе-седип турарымыс оон кол хамааржип турар, саудуг эр-хейлер — деп, ком-байнер Мурың чугаллаан.

Бистин чоллаачыларымыс амылдап турда шынап-ла мактанчыг эрлер. Бистин долу амылдаарымыска бичин-да саалакчылар болдурулды-лар. Бистерин хүн бүрү амык нор-мамысты 180—200 амык хуу күе-седип турарымыс оон кол хамааржип турар, саудуг эр-хейлер — деп, ком-байнер Мурың чугаллаан.

Ховуларда үнген дүжүттү чиди-риг чокка, дүрген ажаап, Төрөөн чуртка хей тарааны бээр деп хүндү-лүг соруглазын Каа-Хем районун тараажылары чедишкенин күе-седип турарлар. Ажаап алышкын-да ажил-ишчилер ортузунга аги-тас-массалаг амылда, техника-нын амылдагында, күрүнеге тараа садар, ол ышкан агыс андарыл-газын хей-шаанда чорудар амылдар-да четпестер бар.

Тараа шөдлеринде кижилерге лек-ция, беседаны ховар чорудуп турар. «Совет Тыва», «Ленинчи орук» кол-хозтарын Чеди-Пашта бригадала-рында «Родина» деп приемниктер батареа чогудан шуут амылда-райн турар. Моон түнелинде миңа амылдап турар кижилер бистин чуртувуста болгаш даштыкында өөл-гү үеде болуп турар болушкунар-ны чогуур үеинде дыңнавай турар. «Бурунгаар» колхозтун Хайрылгыда, «Октябрь 14 чылы» колхозтун Сар-галла хову бригадаларында аги-та-торлар база-ла доктаамал амылда-райн турарлар.

Хову бригада бүрүзүңге эки ор-ганизастыгын ниитиян чеменил-

соцкий биле мени комбайнерлер Му-рың болгаш Ильин оларнын басты-рган тарааны сөөртүрүп даан-дырган чүве. Мен ийн аргаттын тарааны сөөртүрүп четтирер апардым, а эжим колдууда Кызыл-че шурадып турар апарды. Кашан комбайнерлер эки дүжүттү черин тарааны ажаай бергенде ийилең өмөглөң-даа турар бис. Мен тараа дээш демиселге киргенимден бээр комбайнлар төп шаңга 100 тонна амык, төп шаңдан Кызылдың тараа сайгарар баазаныңче 259 тонна тарааны сөөрткен мен—деп, эш Кос-тенков чугаллады.

Че, Кола, Бөгүн комбайнерлер кино көөр, ажылын эрте доозар ыш-каш-тыр, Кызылче база бир баргаш келер бис бе. Тараа дужаалгазын-га ол-даа болза немелде болгай—деп, Добросокий чугаллады. Удатпаанда ол ийн найрадыг экишчилер ал-дын сара-да арыг кызыл-тасты чуду-рупшук, бурт-ла дидилер.

Бистин чоллаачыларымыс амылдап турда шынап-ла мактанчыг эрлер. Бистин долу амылдаарымыска бичин-да саалакчылар болдурулды-лар. Бистерин хүн бүрү амык нор-мамысты 180—200 амык хуу күе-седип турарымыс оон кол хамааржип турар, саудуг эр-хейлер — деп, ком-байнер Мурың чугаллаан.

Ховуларда үнген дүжүттү чиди-риг чокка, дүрген ажаап, Төрөөн чуртка хей тарааны бээр деп хүндү-лүг соруглазын Каа-Хем районун тараажылары чедишкенин күе-седип турарлар. Ажаап алышкын-да ажил-ишчилер ортузунга аги-тас-массалаг амылда, техника-нын амылдагында, күрүнеге тараа садар, ол ышкан агыс андарыл-газын хей-шаанда чорудар амылдар-да четпестер бар.

Тараа шөдлеринде кижилерге лек-ция, беседаны ховар чорудуп турар. «Совет Тыва», «Ленинчи орук» кол-хозтарын Чеди-Пашта бригадала-рында «Родина» деп приемниктер батареа чогудан шуут амылда-райн турар. Моон түнелинде миңа амылдап турар кижилер бистин чуртувуста болгаш даштыкында өөл-гү үеде болуп турар болушкунар-ны чогуур үеинде дыңнавай турар. «Бурунгаар» колхозтун Хайрылгыда, «Октябрь 14 чылы» колхозтун Сар-галла хову бригадаларында аги-та-торлар база-ла доктаамал амылда-райн турарлар.

Хову бригада бүрүзүңге эки ор-ганизастыгын ниитиян чеменил-

Алышкылар

Каа-Хем районун «Совет Тыва» көдө ажил-агыл артелиниң ажил-ишчилеринде Тимофей болгаш Никифор Булгаков алышкылар-нын ат-сураан билбес кижжи чок. Бо чылын дүжүт ажаап алышкы-нын амылдары аге-лери-биле олар ботта-рынын эки-туразы-биле ол колхозка көп амыл-даар күеделин илерет-кенер.

Бо чылын райо-нун бүтү колхозтарында дүжүт дыка чаагай-дыр. А механизатор-карлар чедишпейн ту-рар. ынчаарга бистер-ни колхозче чорударын диделивис—деп, алыш-кылар ийилзэн партия райкомунга чедип кел-ген.

СЭКП райком алыш-кыларнын ол эгелзөн-кинин чуудаткунуң деткээн. Ам Булгаков алышкыларнын күш-ажылчы чедишкенин-ни чүлө «Совет Тыва» колхозта эвес, а Каа-Хем районда сурагаллаан. Чеди-Паш болгаш Чи-ге-Даг деп черлерге ажаап алышкын эгел-зөн хүннерден эгелзеш, найрадыг ийн алыш-кы социалист чарыш-тын тилекчизи бол-

луп, хүн бүрүнүн нор-малыг даалгаларын док-таамал ажил күүседип келген. Алышкыларнын кайзын-да «СК-3» комбайн-биле хүнде 10 гектар черин тараа-зын кестирер тургаш, 20—25 гектарын дү-жүтүн ажаап ап турар-дыр. Тимофей Булгаков баштайты беш конуктуң дүргүзүңдә 106 га чер-ин тарааларын кести-рип, 95 тонна тарааны бастырган. Никифор болза сөөлүг хүнирге чедир 200 амык гектар черин тарааны ажаап-ап, бастырган. Ол, хүн-де амык норманын 150—200 хууга күүседип турар.

Алышкылар ажил-дап турда амыр-ла өр-лөр болду ийн. Могап-шыларын безин билер авес олар. Эртен даң бажында тура халааш, дузалакчылары-биле кал-ды комбайнларнын техниктиг ажаалдазын эртенги чеме чедир-ле доозуп антар. Ажылдап кирипкен соонда чеме-лирин безин утулар-лар. Кашан поварлар ховуга чемни ап алгаш чедип кээрге, комбай-нын безин тургуспайн эөлчежип тургаш, чеме-ниип алырлар. Олар ажылын дүвекнин 2 шак үеинде, шалын

«Совет Тыва» кол-хозтун ажил-ишчилер-иниң күрүнеин шыгжа-мырынга 3100 тонна тарааны киирер деп хү-лээлгезин күүседиринге Тимофей болгаш Ники-фор Булгаков алышкы-лар төлөптиг үлүгү ки-рип турарлар.

Чурукта: Н. Булгаков (солгай талазында) болгаш Т. Булгаков.

Н. ХЕРТЕН.

БИСТИҢ САЛЫШКЫНЫС

Сөөлүг чылдарнын эң төгүлүг болушкунарынын бирээси — СЭКП-ниң XXII съездизиниң амыт-тарын хүнүңе чедир бир ай бичи амык үе арткан.
Съездиге уткуштур калбарган социалист чарышма киришпешан, бистин бригадаларымыс 2992 га черин тарааны ажаап алыр. Херек кы-рында 1200 амык га черин кести-рип, колхозтун күрүнеге дужааза чогуур 4000 тонна тарааның 1500 тонназын саттымыс. Хүн-нүн-не күрүне шыгжамырынче 150—200 тонна тарааны чорудуп турар бис.

Ажаап алышкын эгелзэр деп турда бистин чамдык комбайнерле-ривис бедитин хүлээлгелерин ал-ган. Чинээ, Данил Мурыңин, Федор Долганов оларнын кайзы-да «СК-3» комбайн-биле 450 га черин кестирип, 6000 центнер тарааны бастыраын хүлээнгенер. Сагалзын сөзүңге ээ болуп, хүн бүрүдө бүдүн чартыктан өрү норманы күүседип турарлар комбайнерлер Мурыңин, Дресвянников, Долганов, Ильин, Логинов олар хамааржыр. Ылаңгай анык комбайнер Василий Логинов 12 хонук ишинде 180 ганы кести-рип, сезон дүргүзүңдә күседир

нормазын күүседипкени өөрүнчүг. Шериг албанчыларнын курла-вырже халажырын тур сонгаарла-дыр дугайында СЭКП ТК-ның бол-гаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң донтаалын таныып тургаш, бистин комбайнерлеривис боттары-ның хүлээлгелерин база эде көр-генер. Бүгү күшүт, аргаларын ажылгап тургаш, тараа садары-ның темпизин дүргөдөдирин шит-тирлзэн бис. Алдын дүжүттү күрүне шыгжамырынга дужаар талазы-биле бистин колхоз незе үеин ишинде районга мурнап-даа турда, а незе үеде «Октябрь 14 чылы» колхоз мурнай-даа бээр турган. Сөөлүг үеде «Ленинчи орук» колхозтун та-раажылары мурнай берген. Ажаа адаарган-да, өөрүп-даа турар бис.

Аас-кежиктин, Тайбының, Хос-талганың чырытылыг келир үези—коммунизм боду чедип келбес бол-гай, Ажаа кижжи бүрүзүңү кириш-лери чок. Чеди чылдын үшкү чы-лынын чаагай дүмүдүн чогуур ейүңде, чидирг чокка ажаап ап, күрүнеге тараа садар хүлээлге-висти чедишкенин күүседир бис, коммунист ниитиледи тургуза-рынга бистин салышкыныс ол болур.

ЧУРУНТА: «Коммунизмче орук» колхозтун Саргалда № 2 бригада-зынын шанында күрүнеге садар тарааны чүдүрүп турары.

А. ЕГОРОВ, «Коммунизмче орук» колхозтун № 2 бригаданың бригадирин.

Тараа ажаап алышкынын амылдап турар ажил-ишчилерге концерт көргүдери-биле районун культура Бажынынын бригаданы колхозтарда чоруп турар. Концерт көргүзүп чоруп турар кижилер кон-церт программазын күүседиринде агында болууну тускай мергежил-дин талазы-биле амык база күе-седип турарлар.

В. КОМ районунун амылдакчы эш Төлөш колхозчуларга лекцияны, беседаны эрттирип турар. Район эм-негелзенин амылдакчызы Спирин механизаторларга эки дузалакчы-зын, а культуригадынын киржикчи-ни Дружинин баш таарырынга дузаны чедирип турар. Библиотека өргөлөткөн эш Лантуговдан ажил-ишчилер чаа номнарын ап, солун-нарым, журналдарын номчуп болур аргалыгалар.

ДУЖУТ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛДИҢ МУРНАКЧЫЛАРЫ

Н. А. КОСТЕНКОВ. Кызылдың № 1 чүк АТК-зынын чоллаачы, августун 18-тен сентябрь 1-ге чедир күрүне шыгжамырынче 197 тонна тарааны чедирер хүлээл-гелгип тургаш, 259 тоннаны сөөрткен.

В. А. ЛОГИНОВ. «Коммунизмче орук» колхозтун мур-накчы комбайнерлеринин бирээси. 12 амык хүнүңде «С-4М» комбайн-биле 180 га черин тарааны ажаап ал-ган, сезон нормазын күүсеткен.

А. КУУЛАР. Кызылдың педагогика институтунун студентизи, «Совет Тыва» колхозтун Чинге-Даг бригаданынын кежигүне-ринге эки шынарыг, амданың кем-ни өй-шаанда белектеп четтигип турар.

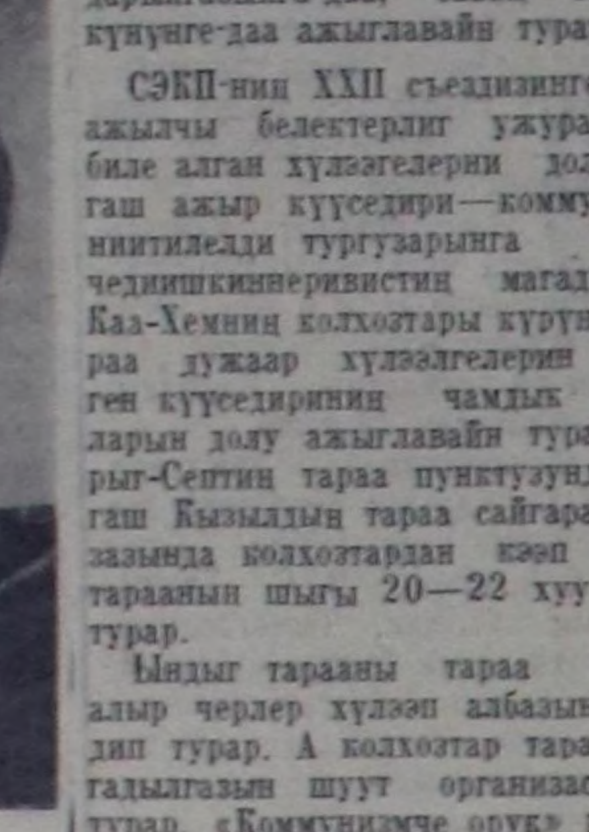
С. С. САЛЧАК. «Октябрь 14 чылы» колхозтун Сар-галда № 1 хову бригаданынын да-лаачы, сөөлүг хүнүңге чедир 250 га черин тарааны тавычалай аге-ртирген, хүн нормазын үргүчү 200 хуу күүседип турар.

М. И. ИЛЬИН. «Коммунизмче орук» колхозтун ком-байнери, «С-4» комбайн-биле 12 амык хүнүңде 207 га черин тараа-зын ажаап алган. Бригадада аге-ргаттар аразымын социалист чары-жынын тилекчизи болган.

П. М. ЕЛИСЕЕВ. Кызылдың № 1 АТК-зынын чолла-ачы, он ийн амык хүнүңеринде дү-ргүзүңдә күрүне шыгжамырынче 93 тонна тараа сөөртүр тургаш, 100 амык тонна тарааны сөөрткен.

А. АЛЕНСЕЕВ. СЭКП-ниң XXII съездизинге күш-ажылчы белектерин ужуражыры-биле алган хүлээлгелерин долу бол-гаш амык күүседире—коммунист ниитиледи тургузарынга бистин чедишкенин бистин магалдыла. Каа-Хемниң колхозтары күрүнеге та-раа дужаар хүлээлгелерин эр-тенги күеделинин чамдык арга-ларын долу ажылгавай турар. Са-рып-Септин тараа пунктузунда бол-гаш Кызылдын тараа сайгарар ба-азанында колхозтардан көп турар тарааны шыгы 20—22 хуу чедип турар.

3000 ГЕКТАРНЫ АҢГЫЛАП АЖААР

Байгачтык чеди чылым үшкү чылымда бистин колхозун тараа-жылары СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтпирлерин амьдалгалта боттандырбышан, тараа куз-тураларынын чагай джудун өстүргөнөр. Ажаада өгөлдеринин муруну чарында бистер, агроном база трактор-хову бригадаларынын бригадирлери-биле кады буту тараа шөлдерин өргип, техникат аргаларымысты саапал көрүп, механизаторлар-биле база сумелешке, тарааны ашгылап ажаар арганы калбаа-биле непертерип ажилдаар деп шийтпирлээн бис. Бо дешпирлэп арга-биле 3000 гектар черин джудун кезип ажаары планда көрдүгөн.

Ангылап ажаар арга-биле тараа кезилдеги 7-10 хонук эрте ажаар болуу дээрин эртен чылдарын дуржулгазындан көргөн бис. Бо арга күсүк соок дочат эрте джудуп өгөлөр, джүктө багай салдар чедирги деп бистин районун байдалында онза ужуу-дузалыг. Ангылап ажаарга тараанын өл-шыгынын хузуу куду болуу болган оон ийай ону кургалар, аргалап ажилдап кылдырыга немелде чарыгалдар база үгөс болганда тараа шаннарга үр чыгыс болган тараа хулап алып черлерге дүргөн сайгарып чедиртинген турар.

Ангылап ажаарында ийи лафеттик жатканы база «С-6» болган «СК-3» деп 8 комбайныны белеткөөн бис. Агрегат бүрүтүгө ортума-биле 300 гектар тарааны ажаары оонажыр Ховузе үнер муруну чарында тавычалай кескен тарааны бастыраары-биле чамдык комбайныны септээн бис. Мекешин Чога деп черде кызыл-тас ангылап

ажаар өйтүгө чеди бөөри билек механизаторлар ону ажаар кириккенер. Механизаторлар Владимир Кокин, Иван Кусков, Владимир Нугис, Василий Добросоцкий болган оонда өскөлөр бедик джүктүү ажаар ап турар. Хүнде кеске чогуур норма 15 гектар турда олар 30-35 гектар чедир кызыл-тасты тавычалай кезип туралар.

Бо чылдын джудунун ажаалдазынга шалтыктык чүве болза болган чок-да чыстап, бораннай каап турары болуу. Тараа кончук оожум бышып турар. Ынчангам ол буту кыш-ажылдык бүдүрүкчүлүгүн кудуладык, тараа кезилдезинин темпизагеш шалтыктык болуу турар. Ынчалдажок бистин механизаторларымыс бергелери ажаар эртин турган, хуу бурнуң ажал нормалын үргүчү ажал күүсөдир, кезилдениң хуу-сазын кызырар дөш бар-да аргалары ажыглап туралар. Ажаар алышкынын кыска хуусада чилири чокка чорудар деп лозунг-биле бисте партиянын ХХП съездинде ажаар болдурун социалисттик чарын кабарган. Колхозтук шөлдеринде 1130 ажыг гектар тарааны ангылап ажаар арга-биле кезип алган бис.

Кезилде биле бастырылганын аразында үзүткөткөн биле болуу-бис. Ону болдурус сорулга-биле өздүрүктүлгөри комбайныны үзүк чок ажилын организастап турар бис. Ону 8 агрегат чорудуу турар. Бо ажилга ас хүнерин ажилдап турган, күш-ажылдык бедик көргүзгөчлөрн хову кораблыеринин башкаргылары Николай Баников, Василий Добросоцкий болган

Иван Кусков олар чедип ап турар болган элечеге бүдүр-чартык норманы күүсөдир, бедүлөжин ажилдаар арга-биле ажилдап туралар.

Чеди чылдын үшкү чылымда бистин артелийн кезигүнери күртүгө 3180 тонна тарааны садар хүлээлгөшө алган. «Хүлээлгөшө күлүтү» джир, ынчангам күженишкенин ажал негеттнер дээр чугаа чок. Тарааны шаннарга садалпазы-биле кургалыга болган аргалаар машиналарын дун-хүнде ийи элечеге-биле ажилдаары организастаан бис. Тарааны чогуур белеткел кондициянында чедиргеш, Тараан чурттуң шыгжамырга кийер дөш бүтү-ле чүдүлери кылып турар бис. Ажаадага база төп шанга кижилерин ажилын шын организастаанын ачымзын кыска хуусаа иштиле чүдүргөшө 800 тонна тарааны садар аргалык болдурус. Партия райкомунун болган райкукомунун биске берген графини чедикшикин күүсөдир-биле тараа хүлээп алып черлерге бистин ажил-агы-йыштыан тараа кийрадезин хунуң-не 120 тонна чедир өстүрөр сорулга салдыган.

Бистин колхозтук кезигүнери бүтү тарааны кыска хуусада, чилириг чокка ажаар алып, Үренин фондузун четче уруп алып, 3180 тонна тарааны күрүгөшө садар, ангыс аңдарылазынын планын күүсөдир, ынчангам партиянын ХХП съездинде күш-ажылчы белеткиг ужуракыр деп долу бүтүргөдүг.

П. ДЖЕНЕВ,
Бий-Хем районда «Искра» колхозтун даргазы.

Михаил Константинович Вагрушев Хову-Асында «Тыва колхоз» комбинатында тузууда ийи чыл ажилдап турар. Ол бурдугениң ай, квартал планын күүсөдиргөшө болуун үзүп кийриңи — бизачылар талазы-биле күш нормалын үргүчү ажал хуусалын турар Михаил Константинович № 1 тууу участогунда бизачылар ажилдап турар. СЭКП-ниң Программанын төдө-өлөксиниң номчул танышкык, ол күш-ажылче улам-на сорук кылган, ай санында-ла ажал планын 150 хуу күүсөдир турар. Ол ам партиянын ХХП съездинде күш-ажылчы белеткелер ужуракыр дөш кызымак ажилдап турар.

ЧУРУКТА: М. К. Вагрушев. Сөзү болган фотоу Т. СЯН-ООЛДУУ.

Улуг сорулганы ылап күүсөдир

СЭКП-нин Эриин райкомунун багынынын эжинде оозаап тургустуу улуг сазын-календар Совет Эвилелинин Коммунист партияларынын ХХП съездинин ажиттынар хунуге чедир даш хонуктар артыканын хуну бурү көргүзүп турар. Бугунуу-биле (10/IX) алып болза мында «...36 хонуктар артка» деп каан. Ол дөргө биске эң-не күенчиг, мынаттырган хунуу — октябрийн 17-ин сагыдырып, съезде алдар болдурун күш-ажылчы төлөттиг ужуракыга чөнуу кайгырын турар чугула медээ-дир.

Ынчангам, ол съезде чугаалажып көргөш болдуруп, бистин үенин марксисчи-ленинчи улуг документинин — СЭКП-ниң Программанын болган Уставынын төдөлөкчөлөрдүн паралага чарлан үдүтүгөндө бээр база бунуң ай ажыг үе өрткөн. Ол документтериниң бүтү ажылчы чоннарга болган коммунистер чедирги-биле та-йылдырап таныштыраар, чугаалажып көрүшкүнери бедик идея-политикат дөшөлдө, ажал-херекти өү-биле организастап чорудуру парти организациаларынын съезд мурундагы өйдө бүтү партиязы-политикат ажилдарында эң хаара тартууулан, агитуюнтуларга, кызыл булуңдарда ажилдар көсүкү болза, Программаны төдөлөклөткөн талазы-биле тематикти болган айткыры, харын кезээлери, агитаторларга сургалдагы семинар чикеттиг массалык кемчелери партия организациалары эртен бунуң айның дургуунада чоруткан. Сан талазы-биле элээн хей хуралдар, лекциялар болган бесталар чоруттугун болза-да, Нарында «Коммунист орту» Бай-Дага «Чаа орту» колхозтарынын арап-урак черлерде чурттап, ажилдап турар малчынынар, калдарымын, хову бригадаларын ажал-ишчилери СЭКП-ниң Программанын төдөлөклөткөн талазы-биле тодаргай лекция, бесталарын дыннаваан турган.

Эртен айның дургуунада районга болуу тургулаан съезд мурунун агитас-массалык болган тандыл-

биле тодаргай, чангыс аай кемчелери баш улур көрүп, планнап алган ажилдарына чүгө лекция, бесталарын, илеткелеринин санын сурууп, эрпейлөөшкенин болдурун. СЭКП-нин Уставынын төдөлөклөткөн бугу коммунистерге болган партия кезигүнеринин кандидаттарына таныштыраар, чугаалажып көр, өөренир херекти организастаарын партия райкому август айда барыла элөөлөсөн. Бо талазы-биле дөргөш кемчелер бенин ажилдап кылдырмаан турган. Оргкитдинти эртелекчи, эш Бегинич август 21-де тургустуу хуралдар эртинеринин графини дугурулга чокка кылдырмаандан «Коммунист орту» колхозка болуу партия хуралы айткан хунуге болбаан, ук хуралды эртарер райком төлөзи эш Базыр-оол белеткел чок турган.

Район бар деп санаттынын турар 9 агитколлективтерде 134 агитаторлар, 90 ажыг пропагандистер, лекторлар, политикат болган эртембилгелер непертерип талазы-биле нитилелдин район салбырынын кезигүнери Программаны болган-Устав тандылдылганын ажилыне четче хаара тартууулан, агитуюнтуларга, кызыл булуңдарда ажилдар көсүкү болза, Программаны төдөлөклөткөн талазы-биле тематикти болган айткыры, харын кезээлери, агитаторларга сургалдагы семинар чикеттиг массалык кемчелери партия организациалары эртен бунуң айның дургуунада чоруткан. Сан талазы-биле элээн хей хуралдар, лекциялар болган бесталар чоруттугун болза-да, Нарында «Коммунист орту» Бай-Дага «Чаа орту» колхозтарынын арап-урак черлерде чурттап, ажилдап турар малчынынар, калдарымын, хову бригадаларын ажал-ишчилери СЭКП-ниң Программанын төдөлөклөткөн талазы-биле тодаргай лекция, бесталарын дыннаваан турган.

Эртен айның дургуунада районга болуу тургулаан съезд мурунун агитас-массалык болган тандыл-

галы ажилдарынын четпери чүдө дөшө, районуну болган колхозтун азы кайы-бир коллективтин мурунда тургустууга экономикалык, ажил-ишти тодаргай сорудаларын күүсөдир-биле илеткелерин, лекцияларын болган бесталарында харылаа чөгу, хамаарышкан ажил-агынын, коллективтин амьдалгалта чөгу, хамарышкан персестиванын илеткелдин болган лекциянын кол тематикта дүштүрү халык аналитиктерин турганинда. Маназ чижек кылдыр Эриин районун колхозтарында шийтенин план даярдыга кемчелеринин планнамын күүсөдиргөшө чөтөгөн байдалын айткырга-ла четтир. Сентябрь 1-де район сиегн белеткелеринин планын чүгө 6,8 хуу, а саяс садырынын планын — 4,1 хуу күүсөдир. Бо болза мал кемчери белеткелеринин кампаныны элөөлөсөндө бээр мында ажилдап турар ажал-ишчилерин ортууна чорутуу турган полит-массалык ажилдарынын кандыг дөшөлдө турганмын база көргүзүп-дүр.

Ам сорулга болза тандылдыл-массалык ажилдар дөмөлдөткөн чөтөгөстөр дый чылдымы, съезд мурунун партиязы-политикат ажилдарын, СЭКП-ниң ХХП съездинде алдар болдурун чөнуу политикат болган күш-ажылчы көрдүрүшкүнү тодаргай улугуру баштары, партиянын Программанын болган Уставынын төдөлөклөрдүн талазы-биле тандылдыларын, чугаалажышкынынар болган өөрдиелерин тодаргай план суугаар ык белеткелди, доктаамал чорудуп, оларын хунуң элөөлөсөндө турар практиктик сорудаларын ботандыраары-биле, районун, колхозтук болган коллективтин көгүлдөткөн перспективаны-биле холабштырып, бедик идея-политикат болган организастыг дөшөлдө эртарер болуу. Ол бүтү ажилдар СЭКП-нин ХХП съездинде, төдөлтүг ужуракырыне, алган социалисттик хүдээлгелерин күүсөдир хандырыныче улаган турар ужуракыр.

О. МАНДАРЫЙ.

ЧОЛААЧЫЛАР

Кызылдын № 1 чык автотранспорт конторынын 230 ажыг чолаачылары облыстың колхозтарында болган совхозтарында ажилдап туралар. Чолаачыларын кол сорулгазы ажааттыган тарааларын колхозтарынын, совхозтарынын шаннарыне, күртүе шыгжамыныче өстүрүп чедиргенин база көдө ажал-агынын өске-даа продуктуларын ийи-бөөр өстүрүп болган колхозтарынын, совхозтарынын мал чеминин белеткелдиге дузалыгыр.

Колхозтарга болган совхозтарга барып ажилдап кириккен хүндүн бөөр чолаачылар дыкка хей чыкты өстүргөшөр. Чижээ, Каз-Хем районун колхозтарында ажилдап турар автомашиналарын чолаачыларын он ийи хонукта 28 муу тонна көдө ажал-агы продуктларын өстүргөн, оон ийинде 12 муу тонна куурууа массазын өстүргөн.

Колхозтарынын ховуларында ажилдап турар чолаачыларын бригадалар аразында социалисттик чарыжынын он беш хонук түнелин АТК-нын партия болган профсоюз организациалары кылган. Тараа өстүргөшө талазы-биле планын 74 хуу күүсөткөн эш Баянтин бригадалык бригадир чери, планын 49 хуу күүсөткөн эш Захаровтин бригадалык ийини чери элээн. Бо бригадаларга ышкелдер болган ашка шаннарын тывекан.

А. БАТАЛОВ.

ДЕМИСЕЛДИ КҮШТӨЛДИРЕП

«Чыраа-Бажы» совхозтун Чыргак салбырынын шөлдеринде тараанын чагай джудун кыска хуусада чилириг чокка ажаар алып дөш механизаторлар болган тараачылар күженишкенин ажилдап туралар. Дүжүт ажаар алышкынында 6 комбайн, бир жатка быжылаттыган.

Сентябрь 6-га чедир 345 гектар шөлдү тарааны кестинген. Оон ийинде 67 гектар тараа тавычалай кестинген болган 280 га арбай база кызыл-тас шуут ажааттыган. Позбридистик комбайн-биле 30 га арбай бастырылган, оон ийинде 934 центнер азы гектар бүтүндүн 31 центнер дүжүт алынган. Шуут ажааган 280 гектар тараанын га бүтүндүн 19 центнер дүжүт алынган. Элечеге 9 га черин тараанын тавычалай кезер ооналганы 12—13 га чедир күүсөдир турар «С-6» комбайнын башкарычын эш К. Доржу, оон тракторист эш К. Белек-оол ышкаш мураачы механизаторлар хей.

Моң-биле калы салбырда дүжүт ажаар алышкынын темпиз шалкынчылар турар. Бар турар ажаар алышкынын машиналарынын долу бүдүрүчүлүгү ажилдарынын хандырыныче организастык ажал чедире тургустууган. Совхоз директор эш Турган-оол дүжүт ажаар алышкынын чорударын, тарааны тавычалай болган шуут ажаарын,

подборщик-биле бастыраар кол агрономун чынар-өрдө-биле чорудурун салбыр эртелекчи эш Саянчыкка, трактор-хову бригадаларын бригадир эш Давлага айткынын берген. Ынчанга кол агроном эш Зигунский хову тургаларында хаая барып турары-биле ажаар алышкын шулуугулай турар. Эш Зигунский тараанын бышканынын калдымын-даа көрөйүн. Чыраа-Бажында турган-ла айткынын бөрнине «Ылекич келген. Чижээ, Хорумуң-Кежиге 10 га арбай үдгөшөр бышкан, а сентябрь 6-га чедир агрономун кийи бүрүтү кезип белеткөөн болган алган хүдээлгелерин ажал күүсөдир туралар.

Малчынар эштер М. Чалбай-оол, Бушек 24—25 тоннамын, С. Лопсан, М. Очур 10-10 ажыг тонна сиегнэн кийи бүрүтү кезип белеткөөн болган алган хүдээлгелерин ажал күүсөдир, ам кыптагаалышынын белеткелдиге өгөлөн кириккенер.

М. ЧУЛДУМ.

Планын күүсөткөн

БАЙ-ТАЛГА, «Төдө» совхозтун Бай-Тал салбырынын ажал-ишчилеринин планын 650 тонна сиегнелер күүсөдир турар сентябрь 9-га 830 тонна кылдыр күүсөткөн.

Малга бөдүүн чөм белеткөөр ажал база организастык чоруп турар. Сөүлгү хүнерге чедир 700 тонна сиегнелер белеткөөн, ол болза планга улур 50 хуу ажып турар.

Дүжүт ажаалдазын чорутуушан, бай-талчылар мал чөм белеткөөр ажилды база улам калдырып турар. Ол ажилды 126 кижини тусыйлап быжылаан, мында 2 айт машиналарын, сиегн кестирер 1 трактордун аңгыза хол кадымыры 12 кижя база бар.

Он-он ажыг тонна

Барыны-Хемчик районда «Шекпээр» совхозтун Ангаиты салбырынын малчыныры СЭКП-ниң ХХП съездинде күш-ажылчы белеткелерин ужуракыр дөш мал чеминин белеткелерин талазы-биле алган хүдээлгелерин чедикшикин күүсөдир туралар.

Малчынар эштер М. Чалбай-оол, Бушек 24—25 тоннамын, С. Лопсан, М. Очур 10-10 ажыг тонна сиегнэн кийи бүрүтү кезип белеткөөн болган алган хүдээлгелерин ажал күүсөдир, ам кыптагаалышынын белеткелдиге өгөлөн кириккенер.

М. ЧУЛДУМ.

Он-он ажыг тонна

Барыны-Хемчик районда «Шекпээр» совхозтун Ангаиты салбырынын малчыныры СЭКП-ниң ХХП съездинде күш-ажылчы белеткелерин ужуракыр дөш мал чеминин белеткелерин талазы-биле алган хүдээлгелерин чедикшикин күүсөдир туралар.

Малчынар эштер М. Чалбай-оол, Бушек 24—25 тоннамын, С. Лопсан, М. Очур 10-10 ажыг тонна сиегнэн кийи бүрүтү кезип белеткөөн болган алган хүдээлгелерин ажал күүсөдир, ам кыптагаалышынын белеткелдиге өгөлөн кириккенер.

М. ЧУЛДУМ.

Планын күүсөткөн

БАЙ-ТАЛГА, «Төдө» совхозтун Бай-Тал салбырынын ажал-ишчилеринин планын 650 тонна сиегнелер күүсөдир турар сентябрь 9-га 830 тонна кылдыр күүсөткөн.

Малга бөдүүн чөм белеткөөр ажал база организастык чоруп турар. Сөүлгү хүнерге чедир 700 тонна сиегнелер белеткөөн, ол болза планга улур 50 хуу ажып турар.

Дүжүт ажаалдазын чорутуушан, бай-талчылар мал чөм белеткөөр ажилды база улам калдырып турар. Ол ажилды 126 кижини тусыйлап быжылаан, мында 2 айт машиналарын, сиегн кестирер 1 трактордун аңгыза хол кадымыры 12 кижя база бар.

ЭМЧИЗИ-ДАА ЧОК, ВАЖЫҢЫ-ДАА ЧОК

Эрбек салбырында турган кижя эмчини ажилында калышкан чорандан бээр бүтү чартык ай ашкан. Оон ортуна ажилдаар кижя кезбөө. Моон кол чылдагыны чүдө дөргө Бий-Хем районунуң калык камгалал кидизин бо салбырын эмчиликерин үр болбай-на солуп, калаштырып турганын.

Оон харазы-биле аарыг кижилер болганчак-ла Кызыл эмнегелерге чорур, апаз чылда эмнедир ужурга таварышп туралар. Салбырын төвүндүн марага чурттап турар малчынырга эмнеге дуулажыкчын чедирери улам бергелөөн. Чижээ, «Кызыл тарачык» колхозтун мураачы малчыны коммунист эш Юмбунуң калдым өмчи дуулажыкчыны ай-шаанда четпейн, өөнге аарып чыккан сөүлдөгө берге байдалга таварышкан.

Эрбекке эмнеге чериниң тускай бажынын турган. Оун эртен чылдык күзүндө өрөнкчилерин чурттаар чери сымнашас болу бөөрге, эмнегени оон үндүрөш, шко-

лага ашарып каан. Оон сөүлдөгө бер чурттага бажынын дөрдүгө эмнегелер эмчилик болуң алурушан. Асында өрөөлүн аарып улур хүлээп алып болган эмнедир чер кылдыр тургусан.

Шаа-ла мычар ол «эмнеге бажыны» чыл ажал туруп келеш, ам калды-даа септелге чок эөн туруп берген. А эрдеги эмнеге бажынын школа шуут холуна кирип алган болган ук бажында школа директору олуруп алган. Кижя бөдөл көөрге эмнегени оран-бажынын кым-да мычар шын өзес будунаар эрге чок. Бир өзес ол бажынын четтүг ажилында болза, апаз бөжүр өрөөл болган 5 чедир аарып улаустарын чыттырып өмнөл болур-ла турган болгай.

Эрбекчилерин негелдезин хандыраар херек. Оларга эки оран-улаару эмнеге чери-да, доран калышпас доктаамал ажилдар эмчилер-даа херек.

В. ЧУЛДУМ.

Күзели боттанган

Мында-мында чайын аңдарган кара хөрүн-биле аңгылашып турар улуг шөлдү долгандыр кызыл-тас хөөр сарыг кылдыр бөжкө берген.

Чап-чаа кылып дооскан чаагай аркутка чык өстүрүп автомашина көстү берген, а оруткан чус хире метр черде элечтиг машина чанында ийи анык ол турган. Ол база Каз-Хем районун «Совет Тыва» колхозунун анык комбайнерлери Белекпен биле Лакпаа ийи боттарынын хову кораблын колхозчу шөлдө ашар чытканын.

Белекпен бичезинде-ле механизатор болуун күзөп чорган. Ол удатпаанда механизация үчүндөшөгө өрөнчип кирген. Оун ажи дозуп, комбайн башкаар эргени чедип алып дөш Белекпен хей күштү болган аргаларын үндүргөн. 1951 чылда Белекпен ук үчүндөшө чедикшикин дооскан, «Совет Тыва» колхозка барып механизатор болуу

ажылдай берген. Баштайгы чылдарда хей бергелер анаа таварышкан. Оларын ол чүткүдүү-биле ажал өрткөн. 1954 чылда ону Совет Армиянын хүдээлгениче кыйгырткан. Шериг албанын эртербишан, ол трактористтер ажилдап, Тываның дөмөгөшө, колхозтун ховуларын дүдүйн болганчак-ла сактып турган. Шериг албанын эртербишө, төрөң колхозуна чынып көзөгө кырган авазы олуну манап олурган.

Белекпен хамыкты мурун бажың туруп ап, оон ийтин стол, саңдай, дөриг-херексел-биле мек дөшпөргөн алган. Мыда дөриг орун, радиопремниң болган өске-даа херекселдөө бар. Чүгө ө-бүлө чөп турган. Удатпаанда Белекпен база катал комбайнер болуп, ө-бүлө туруп, Варя дээр кыс-биле чурттап берген. Ол база-ла колхоз-

тун ногаа бригаданында ажилдап турар.

Дуржулгалыг механизатор Белекпен бо чылын Шыргай-оол-биле колхозтун Чеди-Паш ховунада өстүргөн кууруузын комбайн-биле кестирип турар. «Эртен чылын 950 күш-хүнерин ажалдап, дыкка хей эки чүдүлери ө-бүлөгө сактып алган мен. Оң-бүлө кады ө-бүлөмүн кезигүнери база немешкен. Улур олдум Саша үш харыг, уруум Рима ийи харыг. Олар уруулар элденде. Бистин урууларымыс азекежикти үдө өзүп, доругу турар» деп ол чугаалап турар.

Комбайнер Белекпен-биле калы куурууза ажаар алышкынында тракторист Лакпаа Дага ажилдап турар. Ажаар алышкынын элөөлөсөндө бөөр оларын агрегатта комбайн болган трактор үрелишкени, анаа туруушкун чок ажилдап келген.

Л. МАРНЕЛОВА.

ТӨӨГҮНҮҢ ЭҢ ЧУГУЛА ДОКУМЕНТИЛЕРИНИҢ БИРЭЗЗИ

(СЭКП-ниң Программанын төдөлөклөткөн дугайында даштыкыда чүну чугаалажып, чүну бижип турарыл)

Барыны Европанын чуртарынын эң улуг солундары болган телеграф агентствелери июльдун 29-та, СЭКП-ниң Программанын төдөлөклөткөн парларыннын бир хонук мурунда-ла, ол дугайын эң чугула политикат болушкун кылдыр дыннашканар. «Совет Эвилелинин Коммунист партиясы июльдун 30-ин эртенде болуун төөгүзүп эң чугула документтеринин бирээзин коммунизмин чугула документти болуу болган делегейин коммунист бугу партиаларыга үлгерчижек болуу чугула документи, партиянын Программанын паралаар» деп, Парижитин «Фигаро» солуну бижөөн.

Программанын төдөлөклөткөн орус номчукчуларын солдарынын кырында «өстүп келген доран-на бугу делегейге аажок улуг үзүлөшкөшкөнери болдуруттар деп түнөлдө Барыны таланын эң чөтөгөшөйлүгүн дөн дипломаттары кылган» деп, «Рейвольде Ньюстуд» дипломаттык хайгаракчымын бир хонук мурун дөмөгөшө.

Кичөөгөйлүгүн дөн дипломаттар бо улаада база чынык кылбаанар. СЭКП-ниң Программанын төдөлөклөткөн текетизин Москва радиозу дамчыдыптары билек-ле, ол дынадыг делегейин хей-инитизининг сал-ооналын көдүрүп үндүргөн болган делегей паралагында эң көсү черин элөөлөш. Европанын чуртарынын дыштарын хүнде үгөн хей-хей солундарынын редакциялары үениң эң чугула документинын тайылбырын бөөр дөш, солундарынын кол аршынын эле чыккашкан. СЭКП-ниң Программанын төдөлөклөткөн парала дугайында дыннашкан АКШ-тын бугу паралагы болган хүнде-ле берип четтигилкен.

Программанын төдөлөклөткөн социалист делегейин ачы-дуума чуртарында калык үзүлөшкөшкөнери болдурун. Солундарда хей санын чүдүлгө кижя төрөлөгөшөшө төөгүзүп чорудулашкан, тайбын, демократия болган социализм дөш демократия хөгжүдөринде Программанын кайгачык улуг салдарын тодаргай чырыдып турар.

«Трибуна люд» солун (Польша) мында деп бижөөн: «ССЭР-ниң догунап турары, оон ийтинке болган даштыкы политиказы, оон ийтинке дүртүзү болган социал хойуу дүртүгө делегей агаарын өскөрткөн деп шагда-ла чугаалап калшкан болгай. СЭКП-ге коммунист тургузушкунун шылгарачы программаны делегей агаарын өскөрткөргө капиталист чурттарда амьдыралдын байдалдарын болган социал-политикат эргелерин акжидери дөш ажылчы чоннарын дөмөгөшөшө, тайбын дөш, бугу делегей социализминин тилелдөөш дөш моон ойнаагы делемедиин салым-чөлүгүн оон-даа артык улуг салдарын чедир. СЭКП-ниң Программанын агресси дайынынын кызылчышкынында кижя төрөлөгөшөшө хостарын керекке СЭКП-ниң бердигенин, чөпсөгөшөшкенин бугу-ниң бугу болуу бүрүн үндүреринин эртежок чугулазын оозаап дөмөгөшөшө.»

«Бо дээрге партиянын анаа-ла Программанын өвөс-тир» деп, «Нес Дейччал» солунун (ГДР) муруну чүдүлдө чугаалап турар, «Бо дээрге кижя төрөлөгөшөшө төөгүзүдө бугу тилелдөөшө эң улуг — коммунизме ортуку айтып турар улуг программа-дыр». «Ол дээрге — кижилерин хостарынын программанын оларга Тайбыны, Күш-ажылды, Хосталганы, Дөн өргөшөшө»

болган Аас-кежигин ол бөөр. Кижилерин көстү, ден болган азекежиктиг, четтүг нитилелдин дугайын, ачы-дуума болган кижяге ынак чоруткун нитилелдин дугайын кижилер муң-муң чылдарга күзөп чорган. Аны үдө ийини нитилел оларын мурунда көстүп келген.

СЭКП-ниң Программанын өвөс-тир келгени социалист өвөс делегей паралагында көчүтү күштү салдарын болдурун. Мында үлөөлөшкөшкөнерин чангыс ай өвөс черде билдингир. Ынчалда-да ол төөгүзүп документти буржуа паралагынын радионуң болган төдөлөклөткөн хайгаракчылары, хей-инитинин эң көсү ажилдычылар, эртеринин болган уран чүдүлүн төдөлөклөткөргө канчал-даа чырыдып турар, Программанын төдөлөклөткөн бугу делегей талазы-биле улур-дузалык, кижя төрөлөгөшөшө хөгжүдөшөшө ол кайгачык улуг салдарын чедирип турар дугайын чангыс чугула олар чөпсөргөшөшө туралар.

СЭКП-ниң чаа Программанын төдөлөклөткөн чүгө Совет Эвилелинин төөгүзүдө эң чугула документ өвөс-тир улук документ делегей төөгүзүгө база онза чугула улур-дузалык болуу, чүгө дөргө «кижя төрөлөгөшөшө коммунизминин шийчелеткөн өң-чөдөшөшө кирер деп турар-дыр» деп, салдарын япон буржуа солун «Иомури» дөмөгөшөшөшө. Программанын төдөлөклөткөн өвөшөрүн, чугаалажып көөр апаар, ынчангам оон мурунга өстүрүп мөжөөр апаар. «Харында чыгынын турар кижилер бенин ону дүжүрүп бижире, а оон бузурун талалажычылари ону шөкүр-биле билир апаар» деп, англи буржуа солун «Санди таймс» бижөөн

БАРЫН ЧҮК ЧУРТТАРЫ БИЛЕ ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР КЫЛЫРЫНГА СОВЕТ ЭВИЛЕЛИ КЕЗЭЭДЕ БЕЛЕН

Барын чүк-биле ажил-херекчи чугаалажышкыннар дээш

Н. С. Хрущевтун харызын болгаш чугаазын даштыкыда канчаар көрүп турары

Сойгалап илередип турар хары

СОФИЯ, (СЭТА). Атмосферага адролуу шенделер чурттарын сок салыр дугайында АКШ-тын президентизм Кеннедин болгаш Англиянын премьер-министри Макмилланын савалына Н. С. Хрущевтун харызын тайлыбырлаашаан, «Работническо дело» солун болза, ол дөргө сойгалап илередип, буруулап турар болгаш бузууредип харыдыр деп, сентябрь 11-де бижээн. Совет Эвилелинин болгаш социалисттик өске-даа чурттарын аймык чок чорунуун эрге-ажыктарынын күсели-биле барын талакы чурттарга болгаш агрессия шериг болтулгачи-кыянынын талакы-биле оларнын эвилелеринге шериг талакы-биле артык күштүг чорукту кадыгы-даа харытаны үндүрүп тургаш хандыр дзон Кеннедин база Макмилланын чүтүгүдү олуртуп бурууде чакыртынып чыдар барын чүтүгү меделгелини амыс утказын Совет чазактын баштыкы сойгалап илереткен деп, ол солун бижээн.

БУДАПЕШТ. Совет-индий найралдык митингизинге Н. С. Хрущевтун чугаазын тайлыбырлап бижээн, «Мадьяр немезт» солунун овалал меделгелини болза: КНО-га герман курүүлерины ийилдирини хулаас айлырнык үези келген дээринде дугайында Совет чазактын баштыкыны чугаалааны дык чугула ужур-дузалыг.

Герман тайбын керээзин чарарын чедип алар төлдө, барын чүк чурттары-биле шынгым чугаалажышкыннар кылырынга Совет Эвилели белеини «Мадьяр немезт» айткан.

БУХАРЕСТ. Совет-индий найралдык Москвага болгаш митингизини румини солуннар калба-биле чырыткан. Н. С. Хрущевтун болгаш Д. Неруну чугаалаарын допчулааларын солуннара парлаан. Барын чүк чурттары шынгым чугаалажышкыннарга беле-не апаар чүве болза Совет чазак анаа байыр чедир дээр дугайында Н. С. Хрущевтун чугаалааны солуннар улуг эгелер-биле парлап меделгелини. «Ней-ер вег» солунун эге кылдыр айткан болза: «Герман айтырнын тайбын эзу-биле шиттирээр моон сонгараттын чег-ле шидаттынмас». Тайбынны чугулазын Совет Эвилелинде өске канды-даа чурттан артык онзалар чурттар-дыр деп Неруну чугаалааны «Ромини либерал», «Мунка» солуннар онзалал меделгелини.

ВАРШАВА. Совет-индий найралдык митингизинге Н. С. Хрущевтун чугаазын тайлыбырлаашаан, «Трибуна людю» солун: совет кижилерге

хулаа Националар Организациязыга кулап аларын сүмелзээн өстөрини СССР-нин Министрлер Чөвүлелини Даргазынын чугаазында онзалал меделгелини. Совет Эвилелини сойгуу шиттирлерини соругазы болза Германия-биле тайбын керээзин үндөмөз, дайынны Европада одаан уузкаары болур дээрини дугайында СССР-ниң Министрлер Чөвүлелини Даргазы Н. С. Хрущевтун чугаалаанын селларым буржуаз солун «Июмури» номчукчарыны кичээгини угландырган.

«Санкы Симбу» солунун Москва корреспондентизин боудуну чүулунге Н. С. Хрущевтун чугаазынын гонту-таваарын меделгелини. Чугаалажышкыннар кылырынга Совет Эвилели байыр чедир турар деп улуг корреспондентизинде онзалал меделгелини.

КАНБЕРРА. Совет-индий найралдык митингизинге СССР-ниң Министрлер Чөвүлелини Даргазы Н. С. Хрущевтун чугаазын Австралиада кайтамчытык сонуугар турар. Австралиянын кол-кол солуннары болгаш радиосу Совет чазактын анаа чүве чугаалаанын дымнаттышаан, ол чугаанын делегейге уагу ужур-дузалык меделгелини. «Эйж», «Сидней морнинг геральд», «Дейли телеграф» болгаш өске-даа солуннар Н. С. Хрущевтун чугаазын бири арынар-лаа тускайлап парлаан.

ЛОНДОН. Совет-индий найралдык митингизинге Н. С. Хрущевтун чугаазын солуннар эң көсүк чег-ле уугу кара эгелерин алаанга парлаан. Солуннарык хой нуруу-лаа допчулаалар-биле кызыгарлаттыган. «Таймс» солун ийя колонко кемчээлди чегге элзэн уагу допчулаалды берген.

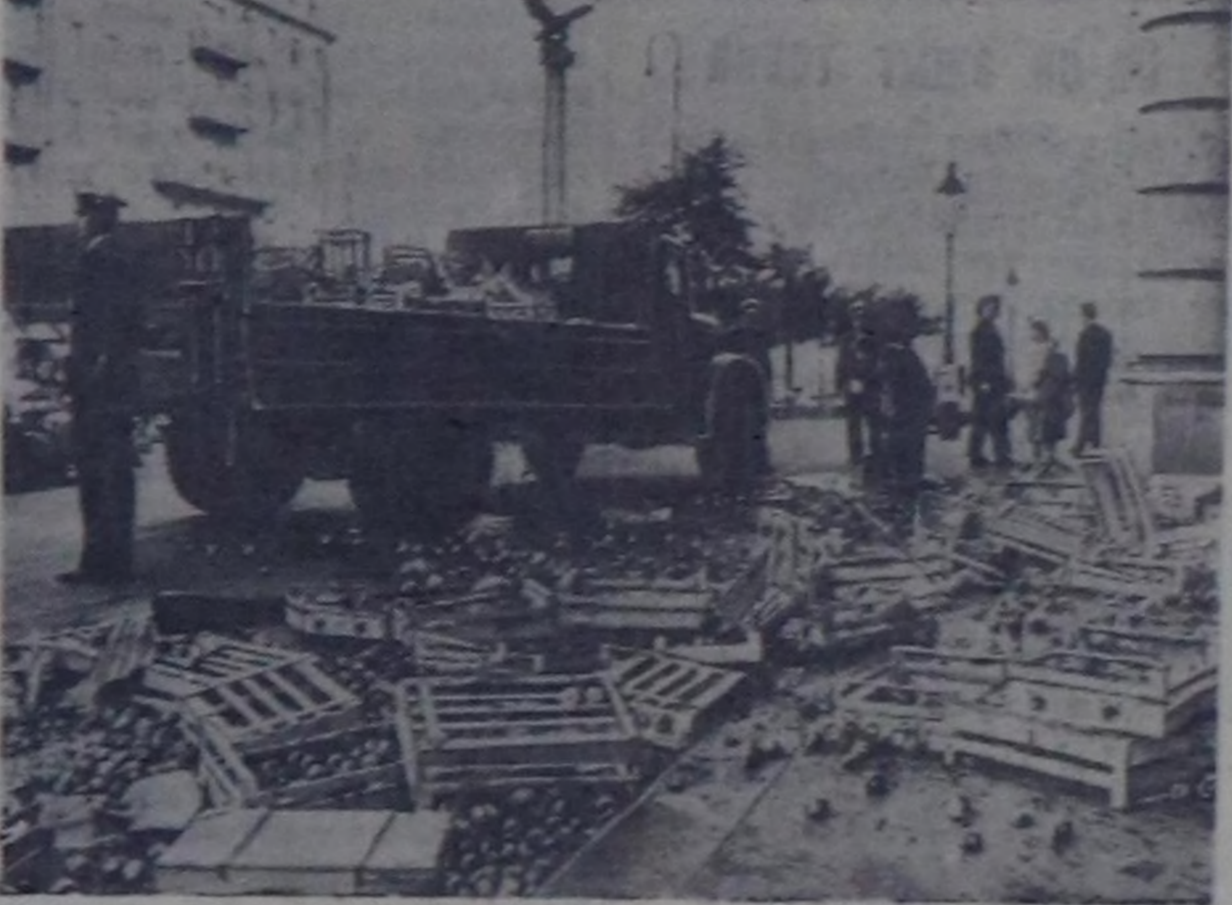
Буржуаз солуннарык хой нуруу-лаа чурттары чүулдеринге хончу дайнызырак чулуруушкыннары колдаткан. «Великобритания болгаш НАТО-нуң киржикчилери өске-даа чурттар тулачур апаар»-деп, «Дейли мейл» солун кыжыгыт кылган.

Буржуазтык парлаага совет политикаын арын-нуур чок, кара-дурамын-лаа хиттагышаан, делегейге душкүрү-лүг чорук талакы-биле Совет Эвилели-буруулап деп хоозун пропагандалыг чулуруушкыннарын катанган.

Совет Эвилели «аймылды кыжанышкынны тургузуу турар» дээрзини дугайында хоозун пропагандалыг бадтыкашкыннарын хон-мезегинге алыспазык. «Дейли уоркер» солун англи улусту кыйгырган. Совет Эвилели адролуу чепселенишкениге удуз болгаш чепселенишкенин дүжүрери дээш чайгы-лаш чок демисиж турар деп ол солун айткан. Барын чүк курүүлерини дайнызырак өңчү-чөгүлээрини, маангы барын-герман милитаризминг экскансыялыг политикаын уржуудан Совет Эвилели боудуну камгалалын быжыглаар ужурга таварышкан деп улуг солун бижээн.

Барын-герман парлаагада

БОНН, (СЭТА). Волганың СЭКП XXII съездин аттыг гидроэлектростанциянын ажыгалаачи келгенине таварыштыр болган митингизинге СЭКП ТК-нын Бирги секретары болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүлелини Даргазы Н. С. Хрущевтун чугаазын тайлыбырлаашаан бугу барын-герман парлаага парлап үндүргөн. Совет чазактын баштыкы бо улаа-даа чугаалажышкыннара белеин илереткен-дир деп солуннар меделгелин турарлар. Кеннедин, Макмилланын болгаш Аденауэриң талакында чугаала-

Австрия. Чоокта чаа Венаң чурттажылары көдө ажил-агый мистертөөвүзүн бажыныга анаа-ла эвес «жорум-чурум чок» чоруктун херекчери болганар: чыдыр берген персиктер урган бузулган жармактар тротуарга болгаш кудумчуга чыткылаан. Даштыкыдан Австрияге фруктулар кияр сөөртүп турарыга боттарынын удуранышкынны австрия фермерлер индыг ийлерткенер.

Фото Кейстон агенттигиден.

Бүгү-ле болдунар аргаларны ажыглаар

БУХАРЕСТ, (СЭТА). Волганың СЭКП XXII съездин аттыг гидроэлектростанциянын ажыгалаачи келгенине таварыштыр болган митингизинге СЭКП ТК-нын Бирги секретары Н. С. Хрущевтун чугаазын Румини Улус Республиказын ажыгыт чоннары уагу сонуугар-биле уткаалар. «Сынштейя» солун: «Маргидалакы айтгыларын чугаалажышкыннарын арганы-биле шиттирээр дээш бүгү-ле болдунар аргаларын ажыглаар херек» деп улуг

агыны ала-биле чугаанын делегей байдалыга турсактанган кезээниң калбак тайлыбырлаан парлап үндүргөн. Бир эвес барын талакы күрүнө ажыдакчылары угааылааларын уун тооп дыннаан чүве болза делегейниң агмы онза душкүрү-лүг байдалы чок турар ийяк, ам барын чүкте турар турар дайын дүвүрээзини чок турар ийяк дээрзини дугайында Н. С. Хрущевтун өстөрүн солун уагу кара үжүктөр-биле онзалал парлаан.

Совет делгелениң чедишкени

ПАРИЖ, СЭТА-ның корреспондентиз Н. Левскийниң дамындын турары болза: Парижге совет делегелини ажиткадан бээр чүге чыгыс неделя эркен. Совет делегелиниң директору А. К. Шельов СЭТА-ны корреспондентизинге мынча деп меделгелини: «Чүге баштайгы сан-медээлер-биле алырга, совет делегелини ажы-

мынчынарга белеинге совет премьер Хрушев байыр чедирген»-деп, «Нейе Рейн цейтунг» солун бижээн. Делегейде эң улуг гидроэлектростанцияны ажыдып турда Н. С. Хрушев чүве чугаалаан деп, «Франкфуртер альемейне» солун меделгелини. Совет Эвилели шак мылг уагу чаагай деришкыннерин олар чаа дайыннын озаң-бузуудуу бол-зун дээш дериш турар өвес-ле бол-гай деп, Н. С. Хрущевтун чугаалаан өстөрүн солун чижек кылдыр кийр-ген.

Төөгүнүң эң чугула документилериниң бирээзи

(Төнчүзү). болган өң чугула чүулдерге Американы четкен эрктен, Россия делегейде болууч муракчы тургузуу чыгыс-биле бадтыгаан, оң дартку 20 чылы Россиянын коммунизмега тилделгели бажылары болу бээр. Программаның төлөвиленин чарлаан соонда даштыкы парлаага капиталыстык болгаш социалист системаларын, СССР-нин болгаш АКШ-тың перспективалык көзүлүдүниң делгелелерин болган чок-да көргүзүп турар арган. Англи парламентаын кижжүтүп Майк Фут «Дейли геральд» солунун аршынар: 20 чыл болганда делегей кандыг болуруа? деп айттыргы салган, «Ол болза амада-да салын турар болган Барын талакы политиктиг ажыдакчыларынын харымылап турар айттары эвезтир»-деп ол бижээн. «Ол ажыдакчылар келер неделаге, келер чылга, азы келер солгудаларже чүдөл артык салгып салырлар. Мынчага коммунистер болза улам-на уузу хуусаалар дугайын болуп, оларды дилим шиттирлеп турарлар».

фактылар-дыр, даап болдуан чүве-дир, бүтүгүмз чүвеге идеген хоозун кордал-дыр» деп мат чоту-биле меделгелини. Мынча-даа барымдаларын күтүүден буржуа парламентаын хой-хөй органнары, номчукчуларын идегелин шыкмыс дээш, бак атка кирген «телгечилерин» ийяк эркебейн турар. Чижээ, «Франкфуртер рунштау» деп барын-герман солунун Москва корреспондентизин Кири СЭКП-ян чарлааны бүдүрү-гениң сорулаларын болгаш эң чоокку чөрой чымда уагу орудалык хөй катап хөүлдериниң чедип алдынас чүдү деп санап болбос деп бижээн. Недела саянда үер «Экономист» деп англи солун база мылг түнөөдө кылган. «Совет улуг-дур бүдүрүлгөн планнатынган онаалгарын күөсөдип алыс дээрзин чыдагыларын чок болгаш совет өрүкө ажил-агый талакы-биле айткан дамылгара чедип алдынас чүве чок тур» деп ол солун муңгарал-биле минни бижээн.

болгаш пропаганда дайынның чаа-зы-биле эгелзени ол-дур деп бузуур-дирин оралажып турар. Социализмниң чедишкенин эвезкер көөр чорудан угаан-сарымын шыкыган империалисттик парламентаын өң-не дериш төлөөлө-чилери тилгеря пропагандалынын шаанда ажыгал турган аргаларын бериш баталтаарында чалданмайн турар.

«Улустар аразыга тайбынны быжыглаар дээш» делегейниң Лениниң шаанынын лауреады генерал-майор Сахио Сан Соккей СЭТА-ны корреспондентизинге-биле беседазынга Програма «Азияны, Африканы болгаш Латин Американы кошкан көзүлүдүг чурттарыга Совет Эвилелиниң дорулжанын Октабрын Улуг революциянын үезинде бээр түнөөн көргүзүп турар»-деп чугаалаан. «Чер бөөртөө-зөңиң кырына чедимес, хоозу-рангы, жокудангай чорукту уузкаарынын шычы болгаш шыгачтыгы-н орту бар деп чүвени Програма көргүзүп турар... Жокудангай чурттарга ам, барын талакы чурттарык боттарынын агмы көзүлүдү-генин деңгелин чедип алырга кылга-ны шышаан, 300 чыл дургузунда демисежиринг эргежок чугулазы чок аларган, чүге дөргө ол деңгел 30 чыл иштинде чедип алдынын бол-дур».

релетенин аас-кежин дээш демисе болза делегейниң коммунист шимчөөшкынын ажил-чорудулаанын, социалист системанын доптуны турарынын кол утказы ол болуп турар дээрин канчаар «буру шааралар?» АКШ-биле экономикти чарыкча чаа-чаа тилгелер-ди ула-дараа чедип ал, комму-нисте бээр орукту көргөрланышкын-кы-биле тулуп кылып турар СССР-ниң кайгамчык уагу чедишкенин-ден хажымыкы канчап чайдалы-дыр? СЭКП-нин Программанын парлаага үндүргөн-биле холбоштыр ол-даа болган оон өскө-даа айттыргы империалисттик делегейниң ийял-дүттү төлтөрүн мурнуга онза чыды-биле тургустунуп келген.

Империалисттик идеологияны өң-не режымдыг эвези же-же-даа дем-бөөрөп турза, СЭКП-ниң Програма-зынын дугайында улау шыны, киж-жи төрөлетен болуун аас кежи-тиг келер үезинге чайгылыч чок чөру ораар, совет кижилерин агмы салгалы коммунизм үезинде чурттаар алган дугайында шыны ажыгыт чоннардан чакыртып шыдаас.

Совет Эвилелинин тайбыны «Ийяк-шылдыг даштыкы политиказына, тайбын кожа-хөлөөс дөгүналар дээш, дайныларын уузкаары болгаш чер кырынга мыңге тайбыны тургу-аары дээш оод демиселинег экономиктиг көзүлүдүг персестива-зында эвеш өсөт кичээгиниң даш-тыкы парлаага салгып турар. «Программаны чарлаан дугайында мөдөө америк болуктер адролуу да-дыны өскүдериниң айымын күш-тедирген деп чедип келген, ийяк-шылдыг оң мөдөө «көргүчүтү суду ма-пыл чурттап турар бо делегейге иде-гели болган омак-серек чорукту хаймыктырбайн барын шыдаас»-деп. Италия недела саянда үнүп турар «Блиц» солун бижээн. «Бар өвес делегей дайныга хеме алыш-тыр болза, Совет Программаны бот-тандырары болдунаймы бар. Совет улуттукчулар дайыннын кандыг-лаа идеаларын шиттирлеп-биле буруу шалканы болган боттарын тайбын-

Ам, Программаның төлөвиленин парлаага үндүргөн соонда, реаксы-ды парлаган, радиону болгаш телевиденин деңгелден дүвүрээ-зинерин болгаш кыжытанышкын-кынынын чалгыны эвеш оожур-гаанда, кижилерин угаан-болдын-га Программаның төлөвиленин идея талакы-биле улуг салдарыга империалисттик делегейниң улуг тургузын ордалажып турар бол улаанышкыннары ам-на элзэн иле-рер кел чыдар.

«Коммунизмниң дайынары бистиң партиавыстың программалык чаа документиниң мыттазын бээр шак чок болган бистең, партиавыстың Программаның төлөвиленин бүгү делегейге чедирген кайгамчык улуг салдарын чакыртып шак чок»-деп, Н. С. Хрушев чугаалаан.

«Социалист системаның артык күштериниң көсү илерөөшкыниге, делегей төөгүзүлүң салым-чолуга оон өсүп турар салдарына ол про-паганда чүгү улуг тургузуптарга? Чонга бараан болуру, бүгү кижжи тө-

Реаксыдыг пропаганда арга ча-даары болуун шадан тура ажыгал-дып келгени эргежирген чалгыс-ла чүтүлгөн — СССР-ниң планнары боттанмас күрөлдү, тоол-дур дээр меге сурталдыан халбатканын турарлар. Шак мындыг кажарлар, мегелер пропагандалык мык кижил-дер өрктен үден хөйү өрүп ке-зээнин уттуу турары ийяк-дир.

Совет улус боудун төрөөн пар-тиямын кайгамчык уагу планна-рын хөй уада ботандырып келген. Ам, делегей күштериниң деңгизигу социализме каягынында-ла артык ажыгыт кылдыр тургустун-ганда, агмы үенде төвүнде делегей-ниң ажыгыт агмы болган оон алдарык кезээ—делегейни соци-алист системаны тургузду, болу-дуну Программаның төлөвиленин СЭКП-ниң бижип кааны, комму-низмни тургузынын улуг хүлөө-гезин алдары-биле күөсөдип бис дээринге совет кижилер быжыг бу-зуредип.

УЛУС ДЕМОКРАТИЯЗЫНЫН ЧУРТТАРЫНДА

Съезд ажылын эгелзэн

ПЕНЬЯН, (СЭТА). Көрейниң Күш-ажыгы партиавыстың IV съездин болуун ажылын сентябрь 11-де Пеньянда эгелзэн. Чүрт-тү бугу булунарынын четкилеп келген 1200 ажыг төлдөлөр Бөрейниң Күш-ажыкты партиавыстың Топ Комитетиниң ажылынын дугайында отчет илеткеди. Топ ревизия комиссиянын отчет илет-келди, КВДР-нун улус ажил-агыйн көзүлүдүгүн чеди чыл планынын (1961—1967 чылдар) дугайында илеткеди дымнаар болгаш чугаалажык көөр, Көрейниң Күш-ажыкты партиавыстын топ органдарын соңутур.

Бөрейниң Күш-ажыкты партиавыстын Топ Комитетиниң чала-ны-биле делегейниң 32 чурттарынын алы-дуум коммунисттик бо-лган ажыктын партиалары боттарынын төлдөлөрүн ол съездеже чо-руткан.

Көрейниң Күш-ажыкты партиавыстын Топ Комитетиниң ажы-лынын дугайында отчет илеткеди Бөрейниң Күш-ажык партиавы-стын Топ Комитетиниң даргазы Ким Ир Сен кылган.

ЧАА ЧҮҮЛДЕР

БРНОДА III ДЕЛЕГЕЙ ЯРМАРНАЗЫ
Брно деп чехословак хоорайда машина туудунуң III делегей ярмарказын ажыттыккан. Мында делегейиң 30 ажык чурттары кижжик турар. Ярмаркада Совет Эвилелиниң, Болгарияныкы, Венгрияныкы, ГДР-ниң, Польшаныкы, Румынияныкы, Италияныкы, Афганистанныкы, Аргентинаныкы, Бразилияныкы, Индонезияныкы, Италияныкы, Японияныкы, Англияныкы, АКШ-тың, Тунистин болгаш өскө-даа чурттарың фирмаларыныкы болгаш катчышкыннарыныкы 500 хире бүдүрүлгө чег-лерин көрсүскөн. СССР-ниң делегейге мында кайгамчык чаа чүдө бооп, мынчыга демир кестирер бот-башкарылаагы станоктар, ийяктык үлөтүрүңүг деришгелери, электилик хемчээл приборлары чыдакчылар көстүп турар.

КЫДАТТЫН «НАРА АЛДЫНЫ»
Совет болгаш кыдат геологтар беш чыл бурунаар Карамай ра-йонунда (Сын-чэн-Уйгур автоном-нуу район) «нара алдынын» бай-лак тыяныгыт черин тилкелээр. Кыска хуусаа иштинде Карамай КВР-нун нефть үлөтүрүңүг база бир улуг төвү кылдыр куула берген.

Республикада үзүнү 150 кило-метр бири нефть дамчыдыкчы-зы-биле Душанбында нефть ахмадап кылдыр заводже хун бу-руде оон муң-муң тонна оттулар чүдө кирип кээп турар. Беш чыл иштинде нефть тыякчылары-биле кады нефтчилеринг чаагай-жыды туттункан хоорайы мында өзүп үнгөн, ам оон чурттакчыла-ры 100 муң ажык кижик аларган.

БОЛГАРИЯДА НЕМЗЭНИ ШКОЛАЛАР
Чоокта чаа Софияда кезээки школаларны хөжүдөр айттыры-нын талакы-биле чөвүлө хурал болуп эрктен. Эрктен чыдып дүрүзүндө Болгар Улус Респуб-

ликада кезээки школаларны са-ны 64-тен 90 чедир, а оларны өөрчөткөчүлөрүнүң са-ны —13780-ден 18560 чедир кижжикчелери чөвүлө хуралды өскөчү кижжикчелери өөрчөр чорукту калбарташкы-ны болза, улус өөрчөлүлгөшүн системаның эде тургузар база кезээки школаларны боттарынын кулауру-биле деңгелди бүдүрүлгө-дөн хоорубайн тургаш бедийт турар ажылын болгаш таракын амыкчаларга өөрчөдүгө чег-лери кылдыр хуудураарынын дугайында Хоолдуну дугаар боттанн турар. Чаа өөрчөдүгө чымында кезээки школаларга өөрчөр киж-жилерин саңы улам көвүдээр. Ол хевиринг школаларына сес-тоо кластарын ажыктын өөрчө-ткөчүлөрүн профессия талакы-биле мержешиш бедийер соруга-зы-биле тускай өөрчөдүлгөчү чорудар.

КӨРЕЙНИН КҮШ-АЖЫК ПАРТИАНЫНЫН IV СЪЕЗДИ-НИНГЕ БЕЛЕК
КВДР-нун ажыкын агмын боудун төрөө партиавыстың IV съездиниң күш-ажык чедишкын-нер-биле уткаан. Пеньяныкы паровоз туудунуң заводунуң кол-лективиз 3 муң тонна чүкту тыр-тар бери электросту тургу-кан. Пучокжык машина тууду-кун заводунуң ажыкчылары тө-лөк кезекте, болбагырадып чорудар станокту, 100 килловат күчүлүг буудуушкы болгаш дагу күштүг пресстерни кылды бүдү-рүскөн.

Съездиниң бүдүрүндө «Ча-гынын агты» бригадын ады дүн чарыктын шимчөөшкыны онза күштелген. Ам республика-нык ажык-буру бүдүрүлгө чег-леринде 45.200 бригадада катчы-шкан 734.800 ажыкчылар ол бедик атты чедип алган азы че-дип алыр дээш демисежип турар.

ДЫННАДЫГ

Хоорайның XVI партия конфе-ренция болуун ажылын 1961 чылдын сентябрь 16-да артегияның 10 шакта көзүгү-ни театрынын СЭКП хоорому.

КИНОТЕАТРЛАГА

БӨГҮН
«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Сылдыстарме баштайгы жуудуушкун» 9.30 шакта; «Бир хемчиг эринде» 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 9.30 шактарда; «Иван Рыбков» 7.30 шакта; (бичи залга): «Сылдыстарме баштайгы жуудуушкун» 2.30, 4.30, 6.30, 8.30 шактар-да.
«КАА-ХЕМ»: «Ноган уругун» 11.15, 1.15, 3.15 шактарда; «Маян-нардтын өг-бүлөзи» 5.15, 7.15 шактарда; «Сылдыстарме баштайгы жуудуушкун», «Маяннардын өг-бүлөзи» 9.15 шакта.
«ВОСТОК»: «Мэң өңүм, Нолька» 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.
ЧАПТЫ КИНОТЕАТРА: «Мэң өңүм, Нолька» 5, 7, 9 шактарда.

ХАМААТЫЛАРЫН КИЧЭЭНГЕЙНГЕ

30 көпөк өртөктик лотерея биледи-биле «Москва» деп чиник машинаны, «Тула—200» деп моторлорун, ИЖ-56 деп мотоцилды, «Согу» деп аттыг хеме мото-ру, пинионун, халгыт баяны, даарын машинаны, «Чайка» деп доозун сордукчүзүн, эр болгаш херезжен улустун хол шактарын, фотоаппараты, фабрикага кылган хевисти, чадаг-терге болгаш өске-даа үнелиг эт-хек-рекселерин ойнап ал болур.
Ол ыкшак 50, 10, 5 болгаш 1 рубльдерин ашка боду-биле ойнап ал болур.
Ушкун үндүрүлгенин талакы-биле тираж 1961 чылдын сентябрь 22-де Донда Ростов хоорайга болур.
Акша-эт-херексел лотереязынын билеттерин ажаалга кассаларында, магазиндерде, харылаа албан чер-леринде, кинотеатрлардан, парктардан, «Союзпечать-тын» киоскаларында, клубтардан, аэропорттун кассала-рында болгаш ларктардан садып ал болур.
ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТТЕРИН САДЫП АЛЫНАР!
ОИНАШКЫНЫН ТИРАЖТАРЫНГА ИДЕП-КЕЛ-ДИР КИРЖИП, УЛУГ ӨРТЕКТИГ ЭТ-ХЕРЕКСЕЛ-ДЕРДЕН ОЙНАП АЛЫНАР!
АЖААЛГА КАССАЛАРЫНЫН ОБЛАСТ ЭРГЕ-ЛЕЛИ.